

Hrvatski Glasnik

GLASILO HRVATSKOG KULTURNOG DRUŠTVA "NAPREDAK" ŽUPE SOLI

Godina II Broj 20 Tuzla, 04. ožujak 1994.

CIJENA 400.000 BHD - 2.000 HRD

Uz ovaj broj

Hrvati Bosanci i Muslimani Europejci

Ultimatum NATO, koji je u političku igru velikih ponovo uveo Ruse, koji su, za uzvrat, dali priliku NATO-u da se izvuče iz Sarajeva bez bombardiranja, Karadžiću da primijeni stari kosovski trik, poraz pretvori u pobjedu, te Sarajlijama da odahnu, pokazao je jedno: Svjetske kraticice UN, NATO, EZ i drugi polako ali sigurno uzimaju stvar u svoje ruke i dovode Balkansku krčmu u red. To je njihov red koji se ne može svidjeti svima ali će se morati prihvatiti. Od Miterana koji je prošetao Sarajevom da bi dobio francuske izbore, Clintona koji se brinuo za Bosnu sve dok nije dobio Busha, o našu jedinu, nedjeljivu, sekularnu, demokratsku, multikulturnu, multikonfesionalnu, jedinstvenu domovinu ogrebao se i Jelcin, i to veoma uspješno. Što je zagrizao ne pušta. Sastojci domaćeg bosanskog lonca jednom moraju shvatiti da su u svjetskoj igri koja se vodi prema pravilima sustava drukčijeg od Balkanske krčme - kupa. Događaji u toj krčmi toliko zastranjuju da ponekad udaraju na regule do kojih im je jako stalo - ljudska prava i demokraciju - da nešto moraju činiti. Tako su dali ultimatum, ipak, na Jahorini nije bilo bombardiranja već noćno skijanje sa volom na raznju. Kad su Natovci vidjeli da su se Srbi, Rusi i drugi pravoslavni osilili, oborili su četiri "galeba" ili "jastreba". Taj pad kviri epski događaj sa skijanjem i volom koji će sigurno biti izvođen uz gusle i u desetercu. Dok svijet na ekranima gleda ovu komediju, naša drama se odigrava u Washingtonu. Amerikanci, i drugi Europljani traže da se obustavi rat između Hrvata i Muslimana, i da se oni odmah izmire i ujedine. Ako to učine, nudi im se da postanu Europa - dakle Zapad. Srbima ostaju Rusi i ostalo pravoslavlje - dakle Istok. Oni Muslimani koji bi htjeli na istok dalje od Srba - do Irana i Pakistana morali bi popustiti. S njima Hrvati možda hoće u prošlost (ima teza da su Hrvati došli iz Irana) ali neće u budućnost. Zato sa Muslimanima koji hoće na Zapad - u Europu, treba stupiti u savez. U butum Bosni, Tuzla je još uvijek najpogodnije tlo da se taj savez učvrsti jer nije nikada ni bio drastično poremećen. Hora je da se pravi: "Društvo Hrvata Bosanaca i Muslimana Europejaca."

Lj.A.

Interview: **Jadranko PRLIĆ** Pogled uokolo
RIJEČ HRVATA SAMO U HG-u
Jedini Hrvat koji se sviđa Muslimanima
PARAGU ZA PREDSJEDNIKA BiH

Posljedice ultimatum

Jalta, Jalta

Međunarodne sfere utjecaja se nastoje očuvati ma koliko to bilo bolno za one koji se u njima nalaze

Svojevrsna polufarsa oko ultimatum a i deblokade Sarajeva privodi se kraju a nova, oko tzv. aerodroma, se odlaže do daljnega. Tragedija na Markalama, koja je poslužila kao odgovor za ultimatum NATO-a srpskoj strani, polučila je očekivane ali za većinu Bošnjaka razočaravajuće rezultate. Kada je izgledalo da je Zapad konačno smogao dovoljno odlučnosti i snage da prekine nehumano davljenje grada i zaprijetio stvarnim napadima, umiješala se je viša politika na koju bosanska strana ne može utjecati, bar ne presudno.

Raspadom, koliko-toliko neovisne Jugoslavije, stvoren je prostor za nadmetanje velikih sila i nametanje njihovih sfera utjecaja na tom prostoru. Velike sile su prvi put zaigrale otvorenih karata upravo oko raspodjele tih interesnih sfera u poratnoj Jugoslaviji i državama koje od nje nastaju. Inicijativa koju su Zapad, a napose Amerika, forsirali posljednjih godina potiskujući utjecaj Rusije iz zemalja istočne Europe vratila se kao bumerang na mjestu gdje je taj bedem bio najslabiji, na Balkanu. Rusija, osjećajući se ugroženom sve većim primicanjem zapadne sfere utjecaja svojim stvarnim državnim granicama, izvukla je posljednji adut koji joj je preostao a to je vjerski element, koji je, sada je više nego nedvojbeno, čvrsto povezuje s ostalim pravoslavnim zemljama na Balkanu. Ono što je oduvijek priželjkivala, a to je izlazak na toplo more, ostvarit će u obliku spasitelja Srbije i njene, u svjetskim razmjerima, mikroosvajacke politike na prostorima bivše Jugoslavije.

I dok su neki pojedinci i cjelokupni sarajevski mediji likovali i odbrojavali istjecanje posljednjih sati ultimatum a, iščekujući reprizu "Pustinjske oluje", ruske postrojbe pod krinkom plavih kaciga zauzimale su granice budućeg podijeljenog Sarajeva. Ultimatumom je postignut dvojak cilj: povlačenje srpskog topništva oko grada i zaštita onog dijela Sarajeva kojeg drže Srbi, a to je upravo onaj kompromis koji nijednu stranu ne dovodi u položaj gubitnika. Bombardiranje Sarajeva i nije vršeno zato da bi se pobilo svo gradsko pučanstvo već da bi se Muslimani primorali na podjelu grada. Sada je to i ostvareno pod pokroviteljstvom međunarodne zajednice. Raspoređivanje snaga UNPROFOR-a između zaraćenih strana u Sarajevu, isuviše podsjeća na slučaj Nikozije na Cipru, i samo će cementirati dostignute položaje usprkos isticanju da to nije prejudiciranje budućeg rješenja. Svaki pokušaj Armije BiH da napadne/oslobodi okupirani dio grada bit će proglašen kršenjem sporazuma iza kojeg stoje UN. Namjera NATO-a i nije bila da se silom ukloni srpsko topništvo kako bi Muslimanima olakšali daljnje ratovanje. Paradoksalno je ali istinito, da se uklanjanjem srpskog naoružanja omogućuju Muslimani u oslobodilačkom ratu, isto kao što se je dogodilo u Hrvatskoj. Podjela Sarajeva, koje smo svjedoci ovih dana, predstavlja samo uvod u stvarnu podjelu cjelokupne teritorije BiH. Sarajevski recept koji je dao povoljne rezultate, povoljne za međunarodnu zajednicu i za srpsku stranu a također i za bosansku, jer veliko je pitanje da li bi se i kada mogla izvršiti deblokada vlastitim snagama, primijenit će se i na druge dijelove BiH. U fraze o jedinstvenoj, suverenoj... koju svaku večer papagajski ponavljaju, po inicijaciji i dužnosti, nežurni spikeri ne vjeruje više nitko a kamoli napačeni narod i prognanici. Toga je očitno svjesna i Vlada u Sarajevu pa se uveliko radi na intenziviranju pregovora sa Republikom Hrvatskom i Hrvatima u BiH. I premijer Silajdžić je naglašavao kako će se pokušati, makar od dijelova koje drže Hrvati i Muslimani stvoriti država bez nacionalnih granica. U tome im svesrdno pomažu, prijateljima i obećanjima, i međunarodni činbenici. Da će to ići teško, posljuje tolikih bezrazložnih krvoprolića i ogromnog broja prognanih, ne treba posebno naglašavati. Ipak, dogovor nije i nemoguć, iz jednostavnog razloga što je potreban objema stranama. Prvi korak je učinjen potpisivanjem prekida vatre između postrojbi HVO-a i Armije BiH a uz malo veću asistenciju plavih kaciga mogao bi i da se održi. Osnovni preduvjet da dođe do, kako novinari vole naglašavati povijesnog sporazuma, između Hrvata i Muslimana je da se ne pokušavaju kompenzirati izgubljene teritorije na račun područja koja stoljećima nastanjuju Hrvati u BiH. U razrješnje tog problema aktivno su se uključili međunarodni arbitri a nama ostaje da vidimo da li će njihovi napori biti okrunjeni uspjehom. Da smo sami postigli sporazumom bilo bi lakše i nama i njima.

Posljednja vijest

Washington - Nakon dugih i prilično tajnovitih pregovora, u Washingtonu je potpisan dugo očekivani dogovor o formiranju federacije Hrvata i Muslimana u BiH, kao preduvjet budućoj konfederaciji R Hrvatske i R BiH. Ugovor predviđa stvaranje pet ili sedam kantona s jednim većinskim narodom, a već je formiran i Odbor za provedbu dogovora, koji bi trebao započeti sa radom 04. ožujka.

Mršiću i Vajandu produžen pritvor

Optužnica - na čekanju

Mr. Tomislavu Mršiću, nekadašnjem direktoru poduzeća TDI i dipl. prav. Mirku Vajandu, šefu komercijalnog sektora RUD-HEM-a, produžen je pritvor. Optužnica još nije podignuta, niti rješenje o produženju pritvora sa formalno-pravne strane, može se objasniti i ima uporište u zakonu. Međutim, ostaje pitanje, kako to da policijsko-sudski organi ni nakon tri mjeseca nisu sačinili optužni prijedlog, niti je javni tužitelj objelodanio takvo nešto. Tako se nastavlja gromoglasno najavljena "pljačka stoljeća" uz potpisivanje štetnog ugovora, i podrivanje obrambene moći BiH. Što će na kraju biti od ove političko-policijske farse novog vremena, čija je žrtva jedan od najzaslužnijih ljudi za obranu Gradačca, ostaje da se vidi.

Raspodjela humanitarne pomoći

Paket ili dva dunuma?

Izvršni odbor SO neopravdano primjenjuje kriterij po kojemu umirovljenici, koji su vlasnici dva dunuma zemlje, nemaju prava na mjesečni paket MKCK.

Sve su češća reaganja umirovljenika koji ne dobijaju mjesečni paket što ga osigurava MKCK - Međunarodni komitet Crvenog križa. Tuzlanska općinska Vlada je na vlastitu ruku načinila izmjenu kriterija za dodjelu paketa, kojeg umirovljenicima MKCK dodjeljuje svakog mjeseca, tako što taj paket ne dobiju oni umirovljenici koji su vlasnici dva dunuma zemlje. Objašnjenja koja se mogu čuti, govore da prema "procjenama stručnjaka", vlasnik dva dunuma zemlje može proizvesti dovoljne količine hrane da ishrani svoju obitelj, te mu je stoga uskraćen paket MKCK. Kada je ovakva namjera Izvršnog odbora SO objelodanjena, u MKCK ili nisu shvatili o čemu se radi, ili su jednostavno zanemarili tu činjenicu.

U praksi, međutim, kriterij po kojem paket ne dobija umirovljenik - vlasnik dva dunuma zemlje, nailazi na velika negodovanja, budući da je to mnogima izvor egzistencije. Primjena tog kriterija, samog po sebi nejasnog i neopravdanog, odvija se različito, od mjesta do mjesta. Nema jasnog kriterija što se podrazumjeva pod - dva dunuma zemlje (obrade ili livade, gdje se ona nalazi, zdravstveno stanje vlasnika, mogućnosti obrade). Veliki broj umirovljenika, ima i mnogo više obradive zemlje ali, zbog starosti i slabog zdravlja nije u mogućnosti da to obradi, pogotovu što su ulaganja velika i neizvjesna. Jednom dijelu umirovljenika oranice su u zoni borbenih operacija, ili suviše daleko, da bi uopće mogle biti obrađene u vrijeme prisilnog pješčenja.

Umirovljenici kojima je uskraćen paket, tako su bez ikakvog opravdanja uskraćeni za ono što im osigurava MKCK, kojeg ne zanima koliko pojedinac ima obradivih površina, jer to i ne stoji u kriterijima za raspodjelu. Riječ je o kriteriju kojeg je na svojoj inicijativu, usvojila tuzlanska općinska vlast. Međutim, i pored toga, umirovljenici imaju pravo na svoj mjesečni paket MKCK. Zbog toga, svi oni koji su do sada bili uskraćeni, treba da se obrate u ured MKCK (zgrada Galerije portreta) i inzistiraju na pravu koje im pripada. Raspodjela paketa ne podrazumjeva nikakav zemljišni kriterij, pogotovu ne po općinskim shvaćanjima.

Z.S.

M.D.

SABORI HRVATA U SARAJEVU, ZENICI I LIVNU

Prijedlozi za konačno ustrojstvo države RBiH

Sabor u Sarajevu

Na Saboru Hrvata u Sarajevu, između ostalog, razmatrano je i pitanje državnog ustroja Republike BiH. Predloženo je da se RBiH transformira u složenu državu sa tri ili četiri razine vlasti

U prvooj alternativni postojao bi kantonalni ustroj gdje bi se kantoni izravno udruživali preko saveznog parlamenta, a u drugooj kantoni bi se preko republika, posredno, udruživali u saveznu državu.

Predloženo je da bude 16 kantona, te tri zone s posebnim i jedna s funkcionalnim statusom. Kantoni bi se formirali na temelju prostorno-komunikacionih, gospodarskih i etičkih mjerila. Jedanaest kantona bi imali izrazitu nacionalnu većinu jednoga naroda a pet relativnu, sa gotovo izbalansiranim nacionalnom strukturuom.

U četverostupnoj varijanti svaka republika bi imala po dva kantona s relativnom većinom naroda, što podrazumjeva da republike ne bi bile etničke. Institucije vlasti u općinama, kantonima i republikama bi se strukturirale na principu srazmjernosti, prema popisu iz 1991., a na saveznoj razini na principu pariteta, uključujući sva tri naroda.

Jedno vijeće saveznog parlamenta biralo bi se na cijeloj teritoriji savezne države BiH, a drugoo bi bilo kantonalno i na principu pariteta.

Iz priložene skice o kantonalnom ustroju RBiH vidi se da bi teritorij koji nastanjuju Hrvati HZ Soli ostao u neizmjenjivom kantonalnom ustroju sa izrazitom nacionalnom većinom drugoo naroda.

Veoma sličan vid državnog ustroja RBiH davao je tzv. Vance-Owenov plan kojega je hrvatska strana RBiH odmah podržala i prihvatila, za razliku od muslimanske, koja je imala velike rezerve prema njemu i srpske, koja ga je glatko odbacila.

Na Saboru Hrvata u Livnu podržan je plan Europske zajednice i Ujedinjenih naroda o ustroju RBiH kao Unije tri republike, na etničkom principu. Ovaj plan ne predviđa kantonalnu ili njoj sličnu razinu organiziranja vlasti.

Prema našem mišljenju, sve tri pregovaračke strane su, nakon dvije godine od Lisabonskih dogovora, došle do spoznaje da je formiranje tri republike u RBiH neminovnost i da su na taj način učinkovitije mogu ostvariti jednakopravnost, suverenost i konstitutivnost sva tri naroda. Formiranje Unije ili udruživanjem na neki drugi sličan način očuvala bi se suverenost RBiH u međunarodno priznatim granicama, a na osnovi reciprociteta bilo bi moguće osigurati prava naroda i građana po međunarodnim standardima.

J.B.

IMPERATIV - jedinstvo Hrvata

Dio Sabora Hrvata BiH održan je u Zenici 06. i 07. veljače 1994. godine. U njegovom radu sudjelovali su predstavnici tuzlanskog, zeničkog i brežanškog-lakanijskog regiona gdje trenutno živi oko 70.000 Hrvata

Ovaj dio Sabora, koji je radio paralelno sa dijelom Sabora u Sarajevu, u svom radu je konzekventno inzistirao na političkim stavovima i kvalifikacijama, koji idu u korist jedinstva hrvatskoga naroda u RBiH, kao i hrvatskoga naroda u cjelini. U tom smislu skup je zaključio da Sabor može imati karakter općeg Sabora hrvatskoga naroda BiH, onda kada se usuglase stavovi sa stavovima zauzetim na Saboru u Livnu 08. veljače 1994. godine. Također je zatraženo da predstavnici Sabora koji su određeni za pregovarače u Genevi obavezno sudjeluju na Saboru Hrvata u Livnu 08. veljače, s ciljem usuglašavanja stavova radi jedinstvenog nastupa kao i radi uspješnijeg daljnjeg djelovanja.

Glede ratnih zbivanja u RBiH ovaj dio Sabora se založio za zaustavljanje ratnih djelovanja i razdvajanje sukobljenih strana uz pomoć međunarodnih snaga, te da se nakon prekida ratnih djelovanja pristupi konkretnim i konstruktivnim razgovorima o svim neriješenim pitanjima. U slučaju da se rat odmah ne zaustavi, iznesen je zahtjev da se prilikom mobilizacije uvažavaju pravila međunarodnog prava.

Isto tako, ovaj dio Sabora se založio da se istraje na konceptu suverene RBiH u međunarodno priznatim granicama. Da bi se ovaj koncept mogao ostvariti potrebno je ispoštovati principe glede unutarnjeg uređenja zasnovanog na suverenosti, državnosti i jednakopravnosti sva tri naroda. U tom duhu skup je podržao prijedlog međunarodne zajednice koji predviđa tri konstitutivne jedinice unutar RBiH, s time da se u njima osiguraju prava naroda i građana po najvišim međunarodnim standardima.

J.B.

Potvrda dosadašnje politike

Sabor u Livnu

U Livnu je održan Sabor Hrvata Herceg-Bosne. Rasprava je vođena o temi "Vojna i politička situacija u H.B. i dalje zadaće". Na Saboru su bili nazočni i predstavnici političkih stranaka i Vlade Republike Hrvatske

U uvodnom izlaganju, predsjednik Mate Boban detaljno je govorio o povijesnoj borbi hrvatskog naroda. Napomenuo je da je u Livnu prije dvije godine, takozvanim "Livanjskim referendumskim pitanjem", iskazana volja hrvatskog naroda da se sačuva BiH, ali kao konfederativna država sa jednakim pravima. Rat s Muslimanima je nametnut i projiciran od muslimanskog rukovodstva. Hrvati će pregovarati i dalje, ali i braniti svoju slobodu kroz Hrvatsku Republiku Herceg-Bosnu. Na kraju izlaganja, predsjednik Boban, je stavio svoj predsjednički mandat na raspolaganje Zastupničkom domu Hrvatske Republike Herceg-Bosna. Predsjedničko vijeće HR H.B. vršiti će sve funkcije predsjednika u njegovoj odsutnosti. Radi se praktično o mirovanju funkcije, čim je primarno moralne naravi.

Skup je u ime Predsjedništva Republike Hrvatske i dr. Franje Tuđmana, pozdravio dr. Mate Granić, ministar inozemnih poslova. U svome izlaganju naglasio je da hrvatsko-muslimanski odnosi postaju sve više ključ za rješenje krize u BiH. "Oba naroda moraju pokazati racionalnost u uzajamnim odnosima, u interesu mira i zajedničkog puta u Europu. Muslimanima mora biti jasno da se na rastućem ekstremizmu i ofenzivi na povijesne etničke hrvatske prostore, ili prijetnjama da će presjeći Hrvatsku, ne može nikamo. Zato se Muslimani moraju jasno izraziti pred međunarodnom javnošću za što su. No, niti hrvatski ekstremi neće nas odvesti nikamo. Stoga koristim ovu priliku da još jednom osudim sve pojedince odgovorne za djela koja su štetila ugledu i položaju hrvatskog naroda i hrvatske države. U ovome trenutku mora biti jasno da smo ušli u ključno razdoblje za stvaranje temeljnih nacionalnih i državnih interesa."

U izlaganjima svih diskutanata, preovladao je stav podrške konceptu Hrvatske Republike Herceg-Bosna. Najčešće pominjana riječ je "jedinstvo Hrvata". Na to je ukazao i ministar obrane Republike Hrvatske gosp. Gojko Šušak. Prenio je riječi vrhovnog zapovjednika kako Hrvatska neće ostaviti Hrvate u BiH i kako će ona ispuniti svoje obveze. Preklinje zastupnike da ne iznevjere povjerenje hrvatskog naroda. "Kada Musliman u Livnu i Srbini u Mostaru budu imali ista prava kao Hrvati, tada će Herceg-Bosna biti istinska demokratska država", naglasio je Šušak.

Osnovni naglasci iz rasprave su: "Političkim sredstvima borit ćemo se za Hrvatsku Republiku Herceg-Bosnu kroz uniju republika. Ostali sabori u Sarajevu, Zagrebu i Slavanskom Brodu su nelegitimni."

Sabor nije pao u zamku progiranja krivaca, nego je prije svega, bio okrenut traženju pravca daljnjeg okupljanja svih na projektu Herceg-Bosne. Više je od same činjenice što su i oporbene stranke iz Hrvatske, neke i prvi put, bile sa istinskim hrvatskim predstavnicima H.B. Mislili su i očekivali mnogi da će doći do zaokreta u politici. Politika je potvrđena, naravno, u strateškom smislu. Deklaracija, što je uz samo dva suzdržana glasa, usvojena u cijelosti, potvrđuje se dosadašnje strateške politike. Svodi se na očuvanje RBiH, ali kao unije republika. Manjinska prava se moraju osigurati po svjetskim standardima. Deklaracija prvi put ističe i predlaže, da tri republike u okviru unije BiH osiguravaju kulturnu, vjersku i nacionalnu autonomiju, odnosno, lokalnu samoupravu za sva tri naroda. Tako bi se, uvjetno kazano, ostvarilo ono što zagovornici unitarizma, stalno poturaju kao neriješeno pitanje - da nitko ne vodi računa o Hrvatima u Sarajevu, Banja Luci, Tuzli...

NEDJELJNA DALMACIJA - Razgovor s Jadrankom PRLIĆEM,

Ako padne BiH, priključit

— Počnimo s onim najaktualnijim - stanjem u Lašvanskoj dolini, odnosno u srednjoj Bosni. Kako se misli pomoći Hrvatima u opkoljenim enklavama u srednjoj Bosni ili su one jednostavno osuđene na smrt?

— Jedno je sigurno - tim enklavama pomažemo i dalje ćemo pomagati koliko god možemo. Pojednostavljeni način kako ćemo im pomoći da one ne budu osuđene na smrt, ne mogu iznijeti, jer sve ovisi o ishodu aktualnih hrvatsko-muslimanskih pregovora, ali mogu kazati da se radi o kombiniranim političkim i vojnim rješenjima.

— Je li pokušaj proboja HVO-a preko Gornjeg Vakufa, s namjerom da se dođe do Novog Travnika, a koji je započeo kada je general Roso došao na mjesto zapovjednika HVO-a, prekinut zbog vojnog neuspjeha ili političke odluke?

— Riječ je o eminentno vojnom pitanju i ja ne bih govorio detalje o tome. Činjenica je da je HVO uspio zadržati postignute crte obrane i postrojbe HVO-a na tom području države neke strateški važne točke.

— Postoje li realna mogućnost da postrojbe HVO-a dignu u zrak tvornicu eksploziva u Vitezu?

— Da, postoje realne mogućnosti.

— Kako gledate na prijedlog hrvatske oporbe da se Vijeću sigurnosi uputi zahtjev za stavljanje Lašvanske doline pod zaštitu UN?

— Mi smo takav prijedlog službeno uputili još prije pet mjeseci, zahtijevajući da opkoljene hrvatske enklave budu

proglashene sigurnosnim zonama pod zaštitom UN-a tako da prijedlog hrvatske oporbe nije ništa novo.

— Smatrate li da bi se nakon eventualnog pada opkoljenih hrvatskih enklava Muslimani i Srbi mogli udružiti u nastojanje, bilo vojno ili političkim putem za izlazak na more?

Herceg-Bosna nikada neće prva otići iz BiH i jednostrano se otcijepiti - Ne možete očekivati da Hrvati imaju stopo-stotnu vlast u Mostaru, ako u tom gradu živi 50 posto Muslimana - U Bosanskoj Posavini ćemo dobiti kontinuirano područje od Bosanskog Broda do Brčkog - Što sam sve ostvario u Banjoj Luci

— U ovom ratu sve su mogućnosti otvorene, patako i ta.

— Vance-Owenovim planom za Hrvate u BiH predviđalo se 24 posto teritorije, a nakon njegove propasti Owen-Stoltenbergovim planom 17 posto. Čini se izglednim da nekim novim planom Hrvati dobiju još manje, budući da trenutno kontroliraju tek 9 posto teritorija BiH?

— Ne slažem se da Hrvati danas kontroliraju tek 9 posto teritorija. Mi kontroliramo daleko veći teritorij, ali je druga stvar što oni nisu povezani u kompaktan cjelinu. A što se tiče usporedbe Vance-Owenovog i Owen-Stoltenbergovog mirovnog plana, tu mnogi griješe, jer su ova dva plana imala bitno drugačije sadržaje. Naime, Vance-Owenovim planom Hrvati nisu dobijali 24 posto teritorija, nego

u Zenici, i u Tuzli, i u Sarajevu, i to su činjenice koje mi ne možemo negirati. Istina, Hrvati su u dosta gradova činili znatan udio, ali nigdje većinu i to je činjenica. Mi Mostar smatramo glavnim gradom Hrvatske Republike Herceg-Bosne, a činjenica je da je u njemu bio otprilike isti broj Hrvata i Muslimana. U Mostaru je SDA-u nuđeno da se formira vlast u paritetu 50 prema 50 posto, na što Muslimani nisu pristali. Hrvati nikada nisu rekli da je Mostar isključivo hrvatski grad. On jest hrvatski, ali i ostalih naroda koji žive u tom gradu.

— Znači li to da herceg-bosanske vlasti pristaju na podjelu vlasti u Mostaru, a time i odustaju od oslobađanja čitavog grada?

— Normalno je da u vlasti participiraju ljudi koji žive u njemu. Ne možete valjda očekivati da Hrvati imaju stopostotnu vlast, a da istovremeno u tom gradu živi 50 posto Muslimana. Problem Mostara morat će riješiti sami Mostarci, domicilno pučanstvo. To istovremeno znači da u Mostaru neće biti mjesta svim došljacima i izbjeglicama koji su izmijenili demografsku strukturu i bili glavni element destabilizacije stanja i kasnije ratnih sukoba u ovome gradu.

provincije s većinskim hrvatskim pučanstvom, što je dosta drugačije od onog što nudi Owen-Stoltenberg plan.

— Činjenica je da Hrvati ne kontroliraju u potpunosti niti jedan veći grad?

— Pa, Hrvati ni u jednom gradu nisu predstavljali apsolutnu većinu. Tako je bilo i u Banjoj Luci,

— Kako uopće mirno riješiti taj problem kada u Mostaru Hrvati i Muslimani još uvijek međusobno ratuju?

— To je dosta težak proces, ali koja mu je alternativa?

— U razgovoru za "Globus" Mile Akmačić, aktualni pregovarač s herceg-bosanske strane, nije dao kategoričan odgovor na pitanje hoće li Mostar ostati u Herceg-Bosni?

— Mostar će ostati u Herceg-Bosni i to je sigurno.

— Još uvijek smatrate da je moguća unija republika Bosne i Hercegovine?

— To je jedina preostala mogućnost da se BiH zadrži kao državna tvorevina.

— Hoće li se u slučaju konačnog raspada BiH Herceg-Bosna priključiti Hrvatskoj?

— Herceg-Bosna nikada neće prva otići iz BiH i jednostrano se otcijepiti. Ako unija republika BiH bude moguća, Herceg-Bosna će ostati u Bosni i Hercegovini.

Međutim, ako se BiH ipak raspadne, izlaskom neke od drugih dviju republika, onda Herceg-Bosni neće preostati ništa drugo nego priključenje Hrvatskoj.

— Hoće li general Roso uspjati preustrojiti HVO?

— Proces preustroja je u tijeku i ide dinamičnije od optimista. Već su evidentni određeni rezultati, ali i poteškoće u tom procesu. Međutim, pravac preustroja je definiran i na njemu se maksimalno ustrajava.

— Jesu li točne tvrdnje da su za pad Vareša krivi pripadnici HVO-a iz Kiseljaka koji su navodno u Varešu napravili nekoliko katastrofalnih grešaka u obrani i time uzrokovali pad ovog grada?

— Ne, to nije točno. Uvijek, kad padne neki grad ili se izgubi neko područje javlja se teza da je to ili prodano ili izdano ili da je kriv netko treći, a ne oni koji su živjeli u tom gradu i koji su ga trebali braniti. Vareš je bilo veoma teško držati, pogotovo kad je došlo do napada dva muslimanska korpusa. Vareš je imao jednu brigadu s tisući i pol boraca i crtu bojišta od oko 60 km. Presudno

predsjednikom Vlade Hrvatske Republike Herceg-Bosne

ćemo se Hrvatskoj

je bilo uključivanje tuzlanskog korpusa koje se u tim odnosima nije očekivalo.

— Ali ono se dogodilo nakon zločina hrvatskih postrojbi u Stupnom Dolu?

— Da, i u svezi sa Stupnim Dolom se provodi odgovarajuća istraga, o čijim će rezultatima javnost biti upoznata. Ali, postoje poteškoće u provođenju te istrage jer to područje nije pod kontrolom HVO-a i nije moguće doći do svih relevantnih informacija, koje su nužne da bi se dobila cjelovita slika.

— Kad će se izvući vareška brigada HVO-a "Bobovac" čiji se ljudi još uvijek nalaze praktički kao tampon između Srba i Muslimana na prostoru od nekoliko četvornih kilometara, nedaleko od Vareša?

— Ta brigada drži dio općine Vareš i stvar je stateških, vojnih i ostalih procjena na koji će način ta brigada u budućnosti biti iskoristena.

— Kako će izgledati predstojeći županijski ustroj Herceg-Bosne?

— Hrvatska Republika Herceg-Bosna bit će ustrojena u četiri županije: hercegovačko-humsku, završko-ramska, bosansko-lašvansku i županiju Bosanska Posavina.

— Međutim, posavski političari odlučili su se na osnivanje vlastite provincije, kazavši tako "ne" zacrtanoj posavskoj županiji?

— Na tom se prostoru nalazi veliki broj izbjeglih ljudi, njih oko 120.000 i moguće su pojave određenih ideja koje baš i nemaju realne mogućnosti. Županija Bosanska Posavina ima značajan stupanj samostalnosti, a to je imala i do sada, ali nije bilo kadrova koji bi obnašali značajne funkcije. Što se tiče priča o autonomiji, pitam ja one koji zastupaju takve ideje od koga to autonomija? Jer nju obično ustanovljava neki narod koji je manjinski, što ovdje nije slučaj. U Posavini traju određeni procesi i Vlada je spremna saslušati sve političke opcije.

— Sporan je bio vaš odlazak

u Banja Luku prije nekoliko mjeseci. Naime, nedugo nakon vašeg povratka, u oktobru tog grada likvidirano je nekoliko Hrvata, a jedna veća grupa ih je protjerana. Koliko su zapravo opravdani takvi posjeti četničkim središtima, u vašem slučaju Banjoj Luci?

— Prije svega, ta informacija da su likvidirani Hrvati nije točna.

— Ali, to je u svom pismu naveo banjolučki biskup Komarica?

— Ja sam stalno u kontaktu s biskupom Komaricom koji zaista čini sve da poboljša položaj Hrvata koji na tom području žive u teškoj situaciji. Mislim da su s tim u svezi već postignuti rezultati. Prije svega, više se ne vrši mobilizacija Hrvata u Srpsku vojsku i to smatram izuzetno

velikim dostignućem. Ostvarena je, u najvećem dijelu, i sloboda kretanja humanitarnih konvoja za Hrvate, a poduzimamo i određene aktivnosti u svezi osnivanja posebne liječničke ordinacije, pa čak i bolnice u Banjoj Luci, u kojoj bi radili Hrvati.

— Što Srbi od herceg-bosanske vlasti dobijaju zauzvrat za olakšice tamošnjim Hrvatima koje spominjete?

— Ništa. Radi se jednostavno o reciprocitetu, jer značajan dio Srba živi u Mostaru i na ostalim područjima Hrvatske Republike Herceg-Bosne.

— Koliko je Vlada Herceg-Bosne uspjela oživiti pravni sustav i suzbiti šverc u Hercegovini?

— Sve te priče koje su se vezivale uz ovo područje

poistovjećujući zločince, koje je ovaj rat potvrdio u sva tri naroda, sa samim narodom. Ima li u takvoj situaciji hrvatsko pučanstvo u Sarajevu i Bosni i Hercegovini pravo na istinu, pravo na vlastitu informaciju?

— Živimo u zemlji koja je kraj Zapada i početak Istoka. Mi smo dio Europe, i to one za koju je istinita informacija svetinja. Pripadamo onoj kulturi i onoj civilizaciji koja cijeni istinu ma kakva ona bila. Samo istina može razbiti blokadu istine koja je u ratnom programu "sve tri zaračene strane"...

— Točnost u informiranju pomoći će završetku ovog besmislenog i stravičnog rata, ne laž, ne mržnja, ne otrov iz novinskog pera. Rad, red, stručnost i kvaliteta

približit će nas slobodi i miru, nerad, improvizacija, kvaziznanost, povijesni falsifikat - udaljiti od njih. Ovaj list će nastojati istinu iznositi dobranajmerno jer istina bez Dobrete nije dovoljna.

Zašto baš STEČAK preuzima ulogu glasila čiji je cilj da nesporazume otklanja, a ne da ih stvara? U korijenu ove riječi je stajati, (po)stajati. Hrvati Bosne i Hercegovine i Sarajeva, kao što su i dosad u svojoj povijesti, žele da u ovoj svojoj zemlji, s ponosom stoje i postoje. I list STEČAK treba tome da pridonese.

STEČAK je nadgrobni spomenik vezan za Bosnu i kršćanstvo. Govori da je čovjek prolazan i smrtnan, ali, isto tako, svojom grandioznošću, ornamentikom, porukom i postojanošću u vremenu i da je besmrtnan.

Kao ime lista, STEČAK je naš znak postojanja na ovim prostorima u suživotu s drugima, znak naše povijesne opredijeljenosti da na njima istrajemo kao svoji na svome...

Čestitamo i želimo uredništvu plodan i uspješan rad na glasilu istine i dobre.

Uredništvo Hrvatskog Glasnika Tuzla

Novo glasilo!

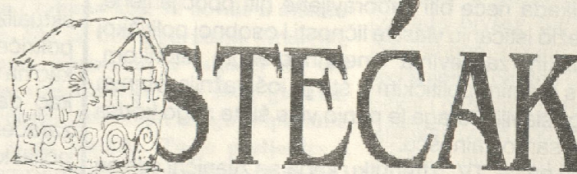
U Sarajevu od siječnja 1994. izlazi list za kulturu i društvena pitanja STEČAK. Osnivač i nakladnik je Hrvatsko kulturno društvo NAPREDAK. HKD NAPREDAK je pokrenulo ovaj list u uvjerenju da će on svojom sadržinom uspjati otkloniti bar dio onoga što istini onemogućava svjetlost dana, a istovremeno i obogatiti hrvatsko novinstvo na ovim prostorima.

Naglasci iz Uvodnika prof. dr. Franje Topića:

...Hrvatska pisana riječ u Sarajevu i Bosni i Hercegovini ima duboke korijene. Njeni počeci situirani su u vrijeme koje pamti najautentičnije hrvatske

starine, a među njima je pisana riječ na prvome mjestu. Hrvatski narod na prostorima Bosne i Hercegovine, otkad je katoličanstvo njegova vjera, u pisanoj riječi je otkrivao snagu kojom se potvrđivao i duhovno obnovljao. Ona je bila i ostala temeljom njegove opstojnosti, njome se vezao za zapadnu civilizaciju i kroz nju ostvario osobene domete...

...Vrijeme u kojem danas živimo je, nažalost, suprotno onome što je u svijetu i zakonom kažnjivo, vrijeme dezinformacija. Rat je blokirao istinu, nametnuo laž, podvalu, propagandu, mržnju u vidu dezinformacije. Jedan od ciljeva ovog rata je i blokada objektivne informacije. Hrvatski puk u Sarajevu je posebna žrtva te blokade. U nedostatku vlastitih medija, osuđen je na one kojima rijetko ima priliku reći istinu o sebi i drugima. Uskraćene su mu mnoge dimenzije za objektivnu stvarnost koju živi, odsječen je od stvarnosti hrvatskog naroda u cjelini. Mnogo toga prljavo i nečasno svaljuje se na njegova pleća, a čine to upravo oni koji se od prljavštine peru. Oficijalni bosanski mediji ponekad u tome ne biraju sredstva,

grabovičkić

75000 TUZLA

Crno Blato br. 121
Telefoni (075) 31-425, 232-818
Telefax (075) 232-818

Jedini Hrvat koji se sviđa Muslimanima Paragu za predsjednika BiH

Paragine teze o hrvatsko-muslimanskom jedinstvu i suradnji, same po sebi nisu loše, i za njih smo se u HG više puta zalagali, ali je veliko pitanje što pod tim jedinstvom netko podrazumijeva.

Rijetki su sretnici u našem gradu koji su imali "zadovoljstvo" da 9. 2. 1994. god. gledaju nastup Dobroslava Parage na TV u udarnom terminu od 20 sati. Sarajevska TV je iskoristila prigodu Paragine nazočnosti na saboru Hrvata u Sarajevu, kako bi pomoću ovoga "velikog" Hrvata izvela još jedan napad na Republiku Hrvatsku i hrvatski narod u BiH. Inače, Paraga je bio jedan od rijetkih gostiju sabora koji je trebao da profilira daljnju politiku bosanskih Hrvata. Koliko je sabor bio uspješan najbolje govori podatak da na njemu nije sudjelovao ni nesuđeni vođa Hrvata u Bosni i miljenik centralnih vlasti, Stjepan Kljuić. On je radije izabrao posjetu Lilehameru i Zimskim olimpijskim igrama pa se u nebranom grožđu našao neuvjerljivi Ivo Komšić, koji ne može biti lider ni mjesnoj zajednici a kamoli čitavom narodu. Međutim, to mu nije smetalo da se u Ženevi proglasi predstavnikom dvije trećine Hrvata u BiH, valjda je mislio na one koji su već raselejeni iz svojih domova i gradova. Saboru nisu bili nazočni ni msg. Vinko Puljić ni provincijal fra Petar Anđelović što je također znakovito, i ponešto govori o ciljevima a još više o dometima pomenutog sabora.

Ipak, razgovor koji je vođen tu večer, nije imao za temu pomenuti sabor već je poslužio za opetovanje već poznatih Paraginih velikodržavnih ideja. Paragine teze o hrvatsko-muslimanskom jedinstvu i suradnji, same po sebi nisu loše i za njih smo se u HG više puta zalagali, ali je veliko pitanje što pod tim jedinstvom netko podrazumijeva. Sada osvijestjenim Muslimanima-Bošnjacima sigurno se ne bi sviđele, niti bi ih prihvatili, ideje o Hrvatima islamske vjeroispovijesti i hrvatskoj granici na Drini a to je upravo ona država kakvu priželjkuje Paraga. Koliko je ta politika uspješna i općeprihvatljiva govori i podatak da je u samoj Hrvatskoj uzrokovala nastanak, trenutno "samo" tri stranke prava a i sam Paraga je doživio da ga vlastita stranka smijeni s dužnosti predsjednika. Na prethodnim izborima u Republici Hrvatskoj Paragina stranka je osvajala svega 2-3 % glasova što također dovoljno govori o njegovoj popularnosti. Ostalo nam je u sjećanju i da je Paraga svojevremeno, prilikom iseljavanja iz Starčevićevog doma od koga je napravio skladište oružja i streljiva u centru Zagreba, prijeto kako će izazvati građanski rat što se na sreću nije i ostvarilo. Za razliku od postrojbi HOS-a, koje su zajedno s Hrvatskim MUP-om i Zborom narodne garde, iskrena srca prvi stali u obranu Hrvatske a poslije, i BiH, i pri tome podnijeli ogromne žrtve koje nikada neće biti zaboravljene niti podcijenjene, sam Paraga je uvijek težio isticanju vlastite ličnosti i osobnoj političkoj promociji. Ekstremističkim zahtjevima i neprimitivnom retorikom, sasvim neusklađenih s realnim političkim i, što je još važnije, vojnim odnosima u bivšoj Jugoslaviji, Paraga je nanio više štete nego koristi općoj hrvatskoj želji za samostalnošću.

Njegovo pojavljivanje na sa. TV, u trenutku kada se zvanični spikeri takmiče tko će više puta zalijepiti Hrvatima etiketu ustaštva, navada koju su preuzeli znamo od koga, je više nego smiješno jer je poznato da je upravo Paraga prvi počeo neprikriveno rabiti čitavu ikonografiju i simbole ustaškog pokreta i NDH, što je Hrvatskoj više puta zamjereno u međunarodnim medijima. Pojavljivanje "pravog" ustaše na TV, samo je još jedna u nizu neuspjelih imitacija TV demokracije na sarajevski način. Čitav niz nebulozna koje je Paraga tu večer izrekao u eter samo još više potvrđuju istinu o njegovom političkom krahju i potpunom gubitku osjećaja za realnost. Od tri Paragine izjave koje su polučile najveće oduševljenje kod ovdašnjeg gledateljstva a to su tvrdnje o skoroj propasti politike HDZ, smjenjivanju predsjednika Tuđmana i ponudi da ostane u Sarajevu, možemo samo reći da će HDZ i Tuđman otići onoga trenutka kada to odluči narod odn. birači koji su ih i doveli na vlast a ne kada se to prohtije jednom političkom gubitniku.

Ipak, usprkos svoj neozbiljnosti njegovog TV nastupa, Paraga je također naglasio da BiH može uspješno funkcionirati samo na osnovu paritetnog sudjelovanja Hrvata u organima vlasti a da nikakvo nadglasavanje i majorizacija ne dolaze u obzir. Na pitanje voditelja emisije kakav će biti rasplet krize u BiH, Paraga je odgovorio: "To zna samo dragi Bog!" S tom tvrdnjom se i mi u potpunosti slažemo.

D.K.

Pogled uokolo

RIJEČ HRVATA - SAMO U "HG"-u

- U tri državne informativne ustanove, Radio-Tuzla, TV-Tuzla, i ITC-u, rade svega dva novinara Hrvata, pa je "Hrvatski Glasnik" gotovo jedino glasilo gdje se mišljenje tuzlanskih Hrvata može objelodaniti

Ako se zanemare prava vlasnika i osnivača silnih novina što su preplavile Tuzlu od početka rata, da sami izaberu radnike po sopstvenom stručnom i političkom kriteriju, pa i nacionalnom, onda se ne smije zanemariti pitanje - zašto su u tri državne informativne kuće, svega dva novinara Hrvata? Pitanje samo po sebi može izgledati nesuvislo, i predstavljati pravu političku jeres, ali ako se neke stvari, pogotovo one što zovemo kulturno-politički milje, uzmu kao polazište, onda se navedene činjenice ne mogu tek tako zaobići.

Gdje tuzlanski Hrvati mogu iznositi svoja gledišta, kada je riječ o aktualnim dnevno-političkim temama? Naravno, tu i tamo, uz neke privremene događaje, organiziraju se takozvani okrugli stolovi, tele-ringovi i slične rasprave TV-produkcije. Međutim, iznošenje mišljenja u takvim emisijama, u posljednje vrijeme meta pojačane pozornosti policije, pa nastup u TV programu i iznošenje osobnog ili stranačkog stava, može dovesti do saslušanja i sličnih policijskih aktivnosti, kao što se to dešava u posljednje vrijeme. Činjenica da se ni organizatori takovih emisija, javno ne ograđuju niti prosvjeduju, predstavljaju zasebnu temu.

Slučajno ili ne, tek u tri državne informativne kuće, gdje spadaju Radio-Tuzla, Televizija-Tuzla, i kao najmlađi ITC (Informativno-tehnički centar pri RTV BiH) Hrvata tu i tamo ima među tehničkim osobljem, ali kada je o novinarima riječ, knjiga je spala na dva slova. Pogled unazad, govori da ni ranije stanje u tom pogledu nije bilo naročito povoljnije po Hrvate, a razlozi sami po sebi mogu biti višestruki, nezainteresiranost za profesiju, slab i neriješen materijalni status... U mirna vremena, kada su i neke teme i ukupni pogledi kroz prizmu dnevno-političkih zbivanja bili sasvim drugačiji, pitanja broja Hrvata u državnim informativnim medijima, moglo bi imati sasvim drugačije konotacije. Međutim, sada to nužno povlači izoštreniji stav, budući da se teme iz nacionalnog miljea posebno tretiraju. Mišljenje Hrvata, njihova gledanja na aktualna zbivanja, bez sputavanja uredničko-političkih mediokriteta, moguća su jedino u "Hrvatskom Glasniku". Neki pokušaji, da se načini izuzetak od sumornog pravila, nisu dočekani sa odobravanjem.

Budući da državni organi, osnivači tri informativne kuće u Tuzli, drže do svoje političko-građanske reputacije i stečenog demokratskog kredibiliteta, tada bi nužno i ovo naizgled marginalno pitanje trebalo aktualizirati. U tom slučaju bi i ekskurzije stranih gostiju, imale svoje pokrivanje i u toj oblasti. Naime, mnogi gosti što stižu u Tuzlu, dobijaju kao na tanjuru serviranu priču o visokim demokratskim dometima, baš kao da je Tuzla jedino pretplaćena za njegovanje demokratije na zaraćenom Balkanu. U gledanjima na ukupan život, na njegovu političku dimenziju, što je svakim danom sve kompleksnija i u pretpostavkama i u realitetu, ni broj novinara pripadnika jednog naroda u državnim informativnim kućama, nije nevažan detalj.

Uostalom, neki nedavni događaji na tom planu, dovoljno ozbiljno ukazuju koliko je ovo pitanje otvoreno i osjetljivo.

M.J.

Iskra

Iskra Commerce, d.o.o.
75000 Tuzla
Titova 155
Tel.: 222-972 i 32-429
Telefax: 232-898
Žiro račun: 12200-601-19740

Gledajući NATO zrakoplove AERODROM ZVAN ČEŽNJA

Još jedna šarena laža za naive. Prijetnje se moraju ostvariti ako se želi da i u budućnosti budu djelotvorne. Komunikacija Tuzla-Orašje važnija od aerodroma

Ne tako davno, čitali smo i slušali bezbrojne novinarske lamentacije na temu bosanske luke. Kako sve teme brzo prestaju biti zanimljive, osobito u ratu, iz ovih ili onih razloga, novinari su pronašli novu: Tuzlanski aerodrom. Nova tema stara priča; izgledom i ratom iznurenom narodu treba dati novu nadu, svjetlo na kraju tunela, pa makar ono bilo samo slabi, drhtavi plamičak podlozan raznim strujanjima ili brzom gašenju. Istina, tomu iznenađnom zanimanju za tu. zračnu luku, umnogome su doprinijeli međunarodni čimbenici, želeći da dokažu svoju jačinu i povrate, prilično poljuljano, povjerenje u ozbiljnost njihovih nakana i mnogobrojnih rezolucija, osobito poslije tragedije u Sarajevu. Prvotne, prilično šaljive, prijetnje o zračnom udaru protiv srpskih snaga u slučaju protivljenja otvaranju t. aerodroma, te zamjene snaga UNPROFOR-a u Srebrenici, naglo su postale i kako moguće, te su donekle povratile iz...bljenu monolitnost savezika na Zapadu.

Bombardiranje je oduvijek bilo politički veoma privlačno. Od samog nastanka zrakoplova, oni su se koristili i u vojne svrhe. Zračne snage visoko kotiraju u politici, jer se čini da obećavaju gotovo laku i bezbolnu, za one koji ih koriste, pobjedu. Ta velika obećanja nisu uvijek bila ispunjena. U naravi je zračnih snaga da se njihov stvarni učinak teško razlučuje od onoga što im se pripisuje. Činjenica je, da su zračne snage odigrale veliku ulogu npr. u obrani Velike Britanije ali je također činjenica, da nisu nimalo doprinijele pobjedi u ratu u kome su najviše korištene, u Vijetnamu. Američki kazneni zračni udari na Libiju i Irak nisu polučili očekivane rezultate, uklanjanje s vlasti njihovih vođa, Gadafija i Huseina već su upravo izazvale revolt tamošnjeg pučanstva i još više učvrstili pomenutu dvojicu na vlasti. Nisu uspjeli iz jednostavnog razloga što nisu praćeni odgovarajućim kopnenim snagama. Efikasnost koju su demonstrirali prigodom oslobađanja Kuvajta imala je odgovarajuću "asistenciju" 350.000 pješaka na tlu. Zbog toga, treba razlučiti strateško bombardiranje, kakvo bi se eventualno moglo dogoditi u Sarajevu ili Tuzli, i koje ne daje osobito velikih rezultata, od taktičkog (neposredne podrške kopnenim postrojbama). Zato, možemo sa velikom sigurnošću tvrditi da do tog famoznog bombardiranja neće ni doći, bar ne u ovakvim okolnostima kakve sada vladaju na terenu, uz neznatne snage pješaštva. Ipak, i sama prijetnja bombardiranjem polučila je za Sarajilije dobre rezultate.

Ako i u tuzlanskom slučaju prijetnje zračnim udarima urode plodom, to dođe do otvaranja aerodroma, što bismo time dobili? Ako znamo da kopneni konvoji mogu donijeti znatno više tereta nego zrakoplovi, a da im pri tome nisu neophodni povoljni vremenski uvjeti, o troškovima da se i ne govori, koliko bi

zrakoplova bilo potrebno da nadomjesti samo onu robu koja sada svaki dan stiže cestovnim konvojima iz pravca Srbije, a čiji prolazak svakodnevno promatramo. Ne treba nimalo sumnjati da bi sa prvim inozemnim bombama na srpske položaje, i ovaj, za sada jedini redoviti pravac opskrbe tzv. regije, bio istovremeno zatvoren. Međunarodnoj zajednici je i te kako jasno, da bi se poslije bombardiranja prvi na meti srpske odmazde našli vojnici UNPROFOR-a i djelatnici međunarodnih humanitarnih organizacija. Zbog toga su Britanci, i od same najave zračnih udara po srpskim snagama, iz predostrožnosti, obustavili dostavu humanitarne pomoći. Također, logika, ne samo vojna, ne dopušta ni pomisao da bombardiraš jednu vojsku i istovremeno nastaviš s njom suradnju u vidu sigurnog prelaska preko teritorija koji ta vojska kontrolira. Prostije rečeno, ne možeš ratovati u Srebrenici i Dubravama a zatim prolaziti i

Konferencija za novinare u UNHCR-u Tuzla

Glasiine svima nanose štetu

Gospoda Robin Zibert, šefica tuzlanskog UNHCR-a je sazvala konferenciju za novinare na kojoj je demantirala mnoge glasine da humanitarne organizacije napuštaju Tuzlu.

- UNHCR u ovom trenutku ne razmišlja da se povuče sa područja tuzlanske regije, rekla je na početku razgovora sa novinarima šefica UNHCR-a u Tuzli, gospoda Robin Zibert. - Nismo također smanjili broj svoga osoblja. Od sedam članova međunarodnog osoblja dva su na zasluženom i redovnom odmoru. Oni se vraćaju uskoro. Moram priznati da zaista ima dosta tenzija i zabuna koje su dovele u dilemu naše osoblje. Što se tiče sigurnosne situacije, mi je pratimo. Normalno je također da sve humanitarne organizacije, što zbog glasila, kao i zbog redovne aktivnosti, imaju pripremljene planove za svoje osoblje. To je posljedica i zbivanja na europskoj sceni prošle nedjelje (ultimatum), a i incidenata koji su se dogodili u Zenici (jedan mrtav i dvoje ranjenih iz centra u Tuzli). Ulje na vatru dodale su i prijetnje izrečene na Radio Zenici.

Gospoda Zibert je, međutim, rekla da su neke nevladine i druge organizacije, koje dopunjavaju program UNHCR-a donijele oduku da se privremeno (na 15 dana) izmjestu u Split. No u Tuzli su ostali da rade njihovi uredi, i osoblje koje je regrutovano iz Tuzle. Većina njih je, kaže gospoda Zibert, teška srca napustila Tuzlu. Neki će u Tuzlu iz Splita povremeno dolaziti i odlaziti. Neki su otišli po namirnice i neke nove ugovore, što je sve dalo povoda propagandi i glasinama da humanitarci bježe iz Tuzle, jer slutite crne dane.

Mi u tuzlanskom UNHCR-u nastavljamo normalno da radimo. Vremena su ovdje teška, i mi smo svjesni potrebe nazočnosti UNHCR-a ovdje, rekla je gospoda Zibert.

dopreмати konvoje putom od Beograda do Tuzle, Goražda, Zepe... kao da se ništa ne događa. Paradoksalno ali istinito, od eventualnog nasilnog otvaranja aerodroma u Dubravama, najviše štete bi imala upravo Tuzla a prilično sumnjivo i neizvjesno korist.

Samo otvaranje aerodroma mirnim putom, uz nastavak kopnenih konvoja, moglo bi ublažiti katastrofalnu humanitarnu situaciju. Pristanak Karadžića na otvaranje tzv. aerodroma uz kontrolnu nazočnost Rusa, iako je poraz srpske politike, nije ni potpuna pobjeda bosanske strane. Bitno je, da je balans, makar i prividan održan. Budućnost BiH, ako o tome uopće netko razmišlja, ovisi o prohodnosti cestovnih i željezničkih saobraćajnica. Htjeli to neki priznati ili ne, svi putovi na Zapad vode preko Hrvatske a oni koji preferiraju Jugoslaviju, morat će putovati preko Srbije. Ne postoji sila koja će narodima BiH osigurati koridore do Mađarske, Austrije ili Turske, oni se mogu dobiti samo dogovorom. Zbog toga, zalažemo se za osiguranje koridora do Orašja, jer je on mnogostruko važniji od tzv. aerodroma. Osiguranjem ovoga pravca riješili bi se svi humanitarni problemi ne samo Tuzle već cjelokupne sjeveroistočne Bosne, a istovremeno bi se udarili i temelji buduće suradnje Hrvatske i BiH.

Z.S.

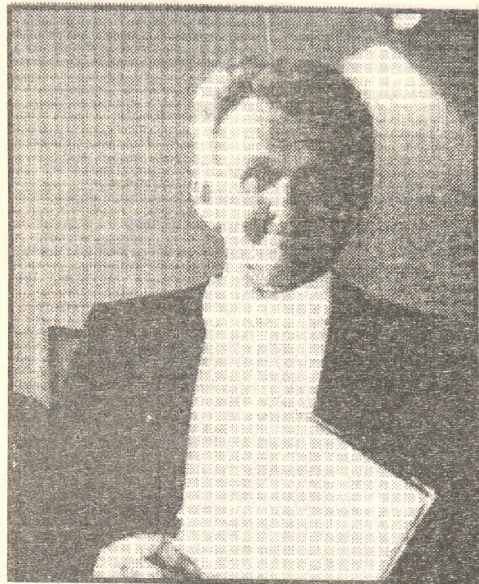
Cap Anamur opet gradi

Njemačka humanitarna organizacija Komitee Cap Anamur ovih je dana počela sa realizacijom novog projekta u Tuzli. Radi se o domu za nezbrinutu djecu u kojem će punu pažnju i njegovanje dobiti oko 80 djece do pet godina starosti. U tu svrhu u tijeku je adaptacija zgrade bivšeg dječjeg vrtića "Kekec". Sa Skupštinom općine Tuzla potpisan je ugovor po kojem Komitee Cap Anamur vodi ovaj objekt i preuzima potpunu brigu o štencićima u trajanju od tri godine, odnosno tako dugo dok to bude bilo potrebno. U istom vremenskom periodu Cap Anamur će preuzeti brigu i o već postojećoj ustanovi "Vojo Perić" i o njenim štencićima. Ukoliko se prilike sa dopremanjem humanitarne pomoći poplave, Cap Anamur ima namjeru pokrenuti još jedan projekat koji će biti posvećen brizi o djeci u tuzlanskim dječjim vrtićima.

J.S.

Odgovarajući na neka novinarska pitanja, šefica UNHCR-a Tuzla Robin Zibert, rekla je da se svakodnevno kontaktira s općinskim logističkim centrima, da su metodi distribucije humanitarne pomoći svima dobro poznati, i da su eventualni nesporazumi stvar "tehnike", i nedovoljavanja da se magacini dovedu na nulu. Za dostavu hrane u siječnju rekla je da ovaj mjesec nije bio baš uspješan. Konvoj iz Zagreba, kaže gospoda Zibert, treba da dođe u Tuzlu, ali je naša preporuka da ide preko Splita i Metkovića.

M. BIKIĆ

Prof. Čestmir Dušek

Prof. Vinko Dobrinić

Godina "Napretka" u ratu

IZGUBLJENO VRIJEME - DA ILI NE?

Mnogi od nas trenutno se nalaze u situaciji da većinu vremena provode razmišljajući. Pri tome je nemoguće ne okrenuti se unatrag i zapitati se: Što smo učinili? Nekome će se učiniti da je vrijeme izgubljeno u nepovrat. Ali, grdno se vara.

"Napredak" je dokaz za to. U njemu postoje ljudi koji se pjesmom, glazbom i riječju bore protiv općih i drugih opasnosti. Povod svemu ovome je prva ratna obljetnica HKD "Napredak" u Tuzli.

Iako kvantitet ujedno ne znači i kvalitet, nemoguće je ostati ravnodušan nad činjenicom da su samo tri sekcije "Napretka" imale na desetinu nastupa. Koliko su im mogućnosti dozvoljavale (rade u garaži) trudili su se da svojim radom uljepšaju proteklu godinu. Literarno-jezička sekcija imala

je petnaest nastupa od kojih su značajniji bili: književna večer posvećena A.G. Matošu, samostalna peotska večer članova sekcije te scenska izvedba sakralne bajke u povodu blagdana Sv. Nikole. Voditeljice ove sekcije su se u nekoliko navrata mijenjale. Temelje je postavila gđa Ankica Krmek, njenim stopama je nastavila gđa Zorica Slišković, a pred kraj godine voditeljsku palicu preuzela je prof. Vjekoslava Lekić. Njeni prvi utisci su: Mnogo se uradilo. Velike su zasluge predsjednice gđe Zlate Musić. Oduševljena sam kolektivnim duhom: malim "intimnim" radostima i susretima.

I tamburaška sekcija radi vrijedno. Uz nju je i škola tamburice. Oni su protekle godine imali dvadeset nastupa. Od toga dva samostalna cjelovečernja

koncerta i brojna gostovanja na javnim priredbama, izložbama i crkvenim svečanostima. Savladan je težak repertoar. Svojim dobrim nastupom postali su rado viđeni na našim prostorima. Gosp. Vinko Dobrinić, voditelj sekcije, kaže: "Napredak" mi jako mnogo znači. To je mjesto gdje svom puku možemo pokazati što znamo i koliko možemo."

Ženski pjevački zbor imao je sedamnaest nastupa. Svi ih sigurno poznajete po izvanrednoj izvedbi kompozicije B. Britna "Deo Gratias". Treba istaći njihove nastupe na koncertima u Franjevačkom samostanu te pozive na svečanost u "Frontu slobode" i paradu u "NORDMEDCOY"-u. Ove mlade djevojke, zahvaljujući bogatom iskustvu maestra Čestmira Dušeka i svom velikom entuzijazmu, postigle su

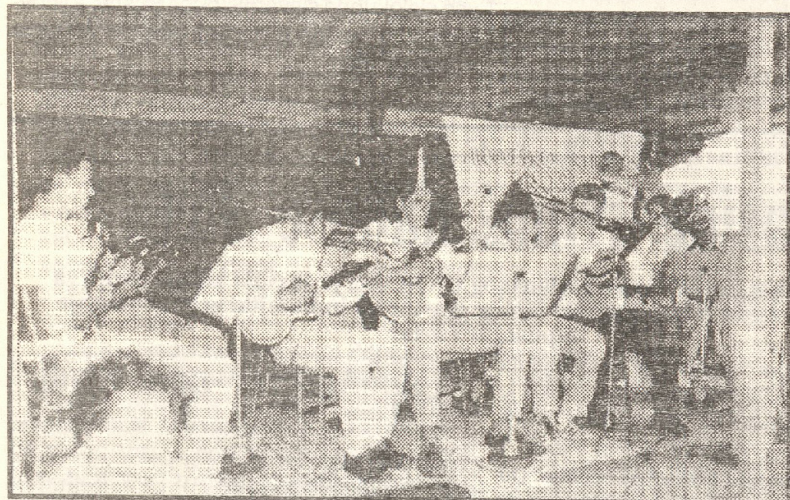
mnogo. Maestro Dušek jednom prigodom reče da su za kratko vrijeme postigle što i studentkinje sarajevske Muzičke akademije.

Vjerojatno dosta toga ne bi bilo postiglo da nije velike podrške Franjevačkog samostana Sv. Petra i Pavla u Tuzli. Osim što su stavili na raspolaganje svoje prostorije, pomažu i duhovno i materijalno.

Završnu riječ ima predsjednica gđa Zlata Musić: "Utrošila sam mnogo slobodnog vremena i energije da prezentiram rad "Napretka". Željela bih da se ljudi više oslobode i priključe radu "Napretka".

Nakon svega dolazimo do zaključka da vrijeme nije izgubljeno. "Napredak" je tu i u stilu svog vremena ide dalje.

Ivana & Ivana

Velika Gospa u Breškama

Jurjevo u Morančanima

Par Selo

POLITIKA PALA U VODU

Višemjesečni prekid u opskrbi vodom, žitelji Par Sela, stavljaju na dušu politike.

Što se sve krije iza činjenice da Par Selo, selo nadomak Tuzle, već mjesecima nema vode, usprkos činjenici da uz cestu prolazi i glavni cjevovod iz Stupara. Prema onome što se čulo na jednom nedavnom skupu, za sve je kriva politika. O kakvom problemu je riječ, dovoljno govori podatak da je pomenuti skup bio čisto stranačke naravi, ali nazočni nisu mogli da i pitanja vode ne stave u prvi plan. S pravom ili ne?

Kao i većina sela u okolini Tuzle i Par Selo je svoje vitalne potrebe, rješavalo vlastitim sredstvima, pa je tako svojevremeno i sagrađen vodovod. Premda glavni cjevovod od Stupara prolazi kroz samo selo, sekundarna mreža je prilično kasno izgrađena. Međutim, rat je kao i u mnogim selima i gradovima, neke oblasti potpuno zaustavio, neke otežao. Tako se dogodilo da je u Par Selu stradala specijalna pumpa, kojom se lokalni rezervoar puni. Mjeseci su prolazili, urgencije i kojekakva obećanja, nisu pomogli. Slavine suhe, a spas je nađen u nekoliko seoskih bunara, koji su, srećom ostali sačuvani i što je najvažnije, prilikom brojnih bakterioloških pregleda, pokazali se potpuno upotrebljivi.

Više od šest mjeseci bez tekuće vode, iscrpilo je strpljenje žitelja Par Sela. U "Vodovodu" su im rekli, kako to ne mogu sami riješiti, jer je riječ o krupnom i skupom kvaru. Uzgred, netko je primjetio da i u slučaju popravke pumpe, to ne bi mnogo značilo, jer je struja i u Par Selu, rijetka sreća. Ljudi k'o ljudi, pa su skloni da vodu oboje politikom, što u ova mučna vremena nije ništa novo niti nemoguće. Kod vode, bez vode.

U vrijeme svakojakih psihološko-političkih igara, uz prijeteću glad, povjerenje se veoma lako gubi, pa nisu rijetki oni što su skloni mišljenju da se sa vodom za Par Selo svjesno manipulira, budući da je naseljeno Hrvatima. Što je stvarno istina u situaciji kada ni Tuzla nema redovnu opskrbu vodom, teško je reći. Redukcije su i u samoj Tuzli, već stvar tradicije, ali su i samovoljna zatvaranja ventila neovlašćenih osoba na području Živinica, odnedavno ušla u našu svakodnevnicu.

Bez obzira na sve, u Par Selu ne nalaze razumijevanja za razloge koje iznose u "Vodovodu", tim više što su iskazali spremnost da ulože vlastite novce za nabavku pumpe. Što će i da li će u "Vodovodu" uskoro nešto konkretno učiniti, ostaje da sačekamo. Rat i prometna blokada, dakako mnogo toga su onemogućili, pa i neke planirane poteze u tuzlanskom "Vodovodu". Da li u istom uzroku leži i ključ višemjesečne žeđi u Par Selu?

M.D.

HDZ
HRVATSKA DEMOKRATSKA ZAJEDNICA TUZLA

IZVJEŠUJE ČLANOVE I SIMPATIZERE DA TAJNIŠTVO STRANKE RADI SVAKIM RADNIM DANOM OD 8-15

Dodite mi Vas očekujemo u "Mobiliji"

Tel. 238-983 i 239-477

OPĆINSKI ODBOR HDZ TUZLA

Političke opservacije

Narodu je jasno, a vladarima?

Formiranje nacionalnih država na sceni bivše Jugoslavije do sada se uglavnom odvijalo po planu velikodržavnog srpskog koncepta, a dosadašnja relativna uspješnost počiva na objektivnim premisama. Prva je kontinuitet ideje o vodećoj ulozi srpske države na Balkanu od "Načertanija" Ilije Garašanina 1844. godine.

Druga je u stvarnoj poziciji srpstva ostavljena u prvoj i drugoj Jugoslaviji.

Treća je studiozno i dugoročno pripreman program i plan uporabe svih nacionalnih potencijala, koji počinje sa Memorandumom SANU.

Hrvati i Muslimani bez sumnje žele nacionalne države, da budu svoje gazde na svojoj zemlji. Na samom startu su hendikepirani na fizičkom, političkom i psihološkom planu. To je velika teškoća pa donekle i opravdanje za vodeće nacionalne stranke, ali i to ima svoje granice.

Hrvati i Muslimani još nemaju nacionalne državotvorne programe što ide sigurno na dušu vladajućih stranaka. Krajnje je vrijeme da se postojeće romantičarske ideje o povijesnim prostorima, vraćanju vjeri i tradiciji, povećanju nataliteta i slične, dopune jasnim političkim i vojnim ciljevima rata, jer mi danas svoje nacionalne države stvaramo u ratu.

Ti programi moraju obuhvatiti sve nacionalne snage i interese za razliku od dosadašnjih maglovitih vizija stranačkih

Gornja Dragunja

Ista prava za sve

Putom Tuzla-Srebrenik, preko Ljepunica brzo se stigne u Gornju Dragunju. Ostavljamo auto kod župne kuće i dalje idemo pješice. Pred nas je izašao Ratko, tajnik ogranka HDZ G. Dragunja, i zajedno sa njim izmjenjujemo novosti. Ratko nam priča: "Gornja Dragunja je malo mjesto. Ima oko 60 domaćinstava. Jedini stup koji je u ovim sumornim vremenima održao hrvatsku naciju, bila je Katolička crkva. Življenje u vjeri održavalo je biće hrvatskog naroda. Nakon osnivanja ogranka HDZ, posve je zaživjela svijest hrvatske pripadnosti. Narod je istinski dobre duše, nacionalno svjestan, kulturni, marljiv, snalažljiv. Osnatak ogranka HDZ Gornja Dragunja primljen je sa mnogo simpatija i odobravanja. Mnogi Hrvati su u uvjetima komunističkog jednodnevlja bili prisiljeni odlaziti u Hrvatsku i inozemstvo, tako da stalno opada broj Hrvata. Zbog svega toga osnivanje ogranka HDZ-a shvaćeno je kao velika nada, kao mogućnost za povratak i čuvanje nacionalnog bića, jezika."

Čitaonica je bila mala da bi primila sve zainteresirane. Sastanak ogranka HDZ-a otvorio je predsjednik Mirko Nišandžić koji je ukratko iznio sve aktivnosti koje je

ideologa, u kojima ima mjesta samo za užu familiju a svi ostali su puki izvršitelji višeg tajnog plana. Nacionalnu državu ne može ostvariti stranka niti bilo kakva elita već sve snage nacije. Nitko nema pravo žrtvovati nacionalne interese za vlastitu slavu, a pogotovo nema pravo organizirati šverc sa neprijateljem i finansijski iscrpljivati vlastite građane da bi stvorio "mladu buržoaziju".

Rat između Hrvata i Muslimana objektivno nije u interesu ni jednih ni drugih, razumljivo, u interesu je srpske države.

Bez obzira na KOS i aktivnost srpske politike u cilju zavađanja, do toga nije moglo doći bez domaćih kuhinja. Te kuhinje nisu u funkciji nacionalnih interesa već su menze uskih vodećih stranačkih i lokalnih elita. Sada je to nemoguće elaborirati ali, nadajmo se, da ćemo ih imati prilike razjasniti, kad-tad.

Doživjeli smo Washington, naravno u svom interesu, prisiljava vladare na suradnju, hvala Bogu da je to slučajno i u interesu naroda. Hvala Bogu i Washingtonu, narod zna i želi, pa valjda će i vladari razumjeti.

Ne smijemo nikada zaboraviti čak i kada sve ovo prođe da je ideja "svi Srbi u jednoj državi" i to dominirajućoj na Balkanu, stara 150 godina i stalno je aktivna.

To obvezuje svakog Hrvata i Muslimana koji se bavi politikom.

Branko LESKOVAR

ZAPIS

Stupe miruju, planine tuguju

Kakav dojam ima onaj koji ovih zimskih dana putuje koridorom od Tuzle do Zenice, preko Vareša

Nije uputno nikome preporučiti da ovih dana pođe na put iz Tuzle u Zenicu, preko Kladnja, Milankovića, Soluna, Očevlja, Vareša, Breze i Visokog. Mi smo imali policajca sprovednika, vozač Rešad Bundevica putni nalog i dug spisak lica koja idu kao članovi visoke delegacije Tuzle u posjet Zenici (radi gospodarstvene i kulturne suradnje), pa ipak ni jednu rampu nismo baš tako jednostavno prošli. Svugdje su zapitkivali imamo li kakve nedozvoljene robe koju nismo, da li u autobusu ima trećih putnika, nismo li na putu skupili kakvog dezertera. A naš vozač Rešo, čovjek od sadake, gdje god vidi putnika u uniformi i bez nje, prikoči. Veli: "Popni se, se o reci gdje ćeš izaći, i sve će biti OK". I tako vozač Rešo, kako su ga svi zvali od milja zaradi na ovom putešestvijevu makar 300 maraka sadake.

Od Tuzle do Zenice, i natrag, prošli smo najmanje 15 kontrolnih punktova. Na njima su ljudi u uniformama Armije RBiH i policije. Svugdje se kontrolirše tko je taj koji želi ići u Zenicu, i vratiti se natrag, zašto ide, što nosi. Od tih 15 rampi tri su prave pravcote carinarnice. Prva nam je bila ona u Đurđeviku, kada smo kretali iz Tuzle, druga u Varešu, a treća na ulasku, odnosno izlasku iz

Zenice, na raskršću magistralnog puta Zenica-Sarajevo-Busovača. Mi smo imali policajca sprovednika, vozač Rešad Bundevica putni nalog i dug spisak lica koja idu kao članovi visoke delegacije Tuzle u posjet Zenici (radi gospodarstvene i kulturne suradnje), pa ipak ni jednu rampu nismo baš tako jednostavno prošli. Svugdje su zapitkivali imamo li kakve nedozvoljene robe koju nismo, da li u autobusu ima trećih putnika, nismo li na putu skupili kakvog dezertera. A naš vozač Rešo, čovjek od sadake, gdje god vidi putnika u uniformi i bez nje, prikoči. Veli: "Popni se, se o reci gdje ćeš izaći, i sve će biti OK". I tako vozač Rešo, kako su ga svi zvali od milja zaradi na ovom putešestvijevu makar 300 maraka sadake.

Tuzlaci i Zeničani su se sastali da razgovaraju kako u ovim teškim ratnim danima, i vremenu opće blokade, razmijeniti robe koje imaju, kako nove proizvodi,

i kako se ispomoći. S obzirom na one tri carinarnice koje smo prošli, mnogi su po dolasku u Tuzlu bili mišljenja da najprije treba ukloniti ove rampe, fizičke, između Tuzle i Zenice, a onda pregovarati o trampu. Kažemo o trampu, jer bh. dinar više ne vrijedi ni u tuzlanskom ni u zeničkom okrugu. Svi traže samo marke. Nekim robama, na primjer, kavi i cigaretama, cijene su u Zenici duplo niže, ali što to vrijedi kada su porezi za "uvoz" 90%. Čudno je i to da u Zenici ima napretek kave, šećera, cigareta, i da Tuzlaci po te robe idu tamo gdje se one ne proizvode. Te robe Zeničani kupuju put Vlašića i Bugojna, a Tuzlaci još nemaju nijedan otvoren koridor.

Kada smo se vratili u Tuzlu i sredili utiske sa "službenog" putovanja u Zenicu, zaključili smo da je Zenica danas otprilike ono što je do jučer bio Vareš.

A proputovanje kroz Vareš ovih dana je i zanimljivo i tužno. Ovdje stupe miruju a planine tuguju. Ima puno lica u uniformama, puno rampi, malo civila, puno praznih kuća.

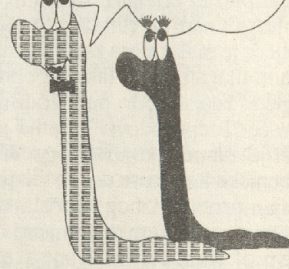
Dok se penjete od Soluna sela prema Varešu, uz jednu klisuru i pojak potok, proći ćete kroz hrvatsko selo Očevlje. Oni koji bolje znaju što se ovdje zbivalo gurkaju vas rukama i upozoravaju. Pored jačeg potoka mnoge vareške stupe miruju. Nema u njima više majstora starih zanata, kovača raznoraznih alati, i proizvođača sukna. Voda i dalje žubori kao i ranije, a rijetko u kojoj "vodenici" kamen melje, ima oprema, živ čovjek. A "vodenice" su sve jedna do druge. Tko je ovdje bio, a tko će sada naseliti nismo se mogli detaljnije raspitati, jer zadržavanja, izuzev teškog mimoilaženja na snijegu i ledu, nije bilo. Jedan privatni motel na vrh brda pri spuštanju u Vareš je

M. BIKIĆ

Povećajte prinose!

Vaš urod će biti veći za 30-40% uz prihranjivanje glijnjakom.

Sve informacije na tel. 23 86 24

Šport

Najbolji šahisti - ŠK "ZRINSKI"

U organizaciji Sportskog saveza općine Tuzla, dana 25.02.'94.g. u Domu boraca izvršeno je svečano proglašenje najboljih športaša i športskih klubova u 1993. godini. Po prvi put nije izabran najbolji športaš nego su proglašavani najbolji športaši po pojedinim granama športa.

U izboru za najbolje športaše i športske klubove sudjelovali su i športaši HŠD "ZRINSKI" iz Tuzle. Tako je u vrlo jakoj konkurenciji, za najbolji klub u oblasti šaha proglašen ŠK "ZRINSKI" a za najboljeg šahistu općine Tuzla izabran je internacionalni majstor Rade Milovanović, član ŠK "ZRINSKI". Pored navedenih športaša u konkurenciji za izbor najuspješnijih bilo je još klubova i pojedinaca koji su izabrani među 10 najboljih športaša i to: Franjo Pavičić, kuglač KK "ZRINSKI", Nedžad Šehić, karatista KK "ZRINSKI", i Mensur Brkičević, stolnotenisač STK "ZRINSKI". Uspjeh športaša HŠD "ZRINSKI" ako se ima u vidu činjenica da je ovo društvo sa radom otpočelo 1993.g. i da je za veoma kratko vrijeme postiglo zapažene rezultate.

***

U subotu, 26.02.'94.g. na svečani način uz dodjelu priznanja izvršeno je proglašenje pobjednika na Državnom prvenstvu u šahu za seniore za '94. godinu.

Prvo mjesto i novčanu nagradu od 1.000 DEM je osvojio šahista ŠK "ZRINSKI", internacionalni majstor Rade Milovanović osvojivši 7,5 poena iz 9 kola, ispred majstorskih kandidata Faruka Bistića iz Sarajeva i Edina Karupa. Ovo je samo još jedna potvrda da je Rade Milovanović najbolji šahista u RBiH.

F.BOSANKIĆ

Euroslan

USLUŽNO TRGOVINSKO PREDUZEĆE p.o.
75000 Tuzla, Ulica Matije Gupca 42
tel/fax 075/32-335

Misao, riječ, čin

Lakmusna boja govora

Slušao sam nedavno jednog uglednog i utjecajnog Tuzlaka kako, u krugu svojih prijatelja, vatreno tvrdi da polaznici osnovne škole suviše uče o povijesti drugih naroda, država i civilizacija.

Uvaženi gospodin je tom prigodom rekao kako niti njemu osobno nikada nije bilo potrebno znanje koje je stekao o ikstom francuskom Louisu, ili o nekoj povijesnoj pojavi iz njegovog doba.

Proturiječio sam mu koliko su to vrijeme i okolnosti dozvoljavali, a ta rasprava samo je povod ovom napisu. Nemam, dakle, namjeru da polemiziram sa pomenutim (i stoga neimenovanim) gospodinom od ugleda i utjecaja, ali je njegov istup nametnuo mnoga pitanja, aktualna tim više ako u obzir uzmemo suvremena zbivanja u svom širem okruženju.

Od misli do riječi

Definiramo li ljudski govor kao izravnu posljednicu umne aktivnosti, neizostavno se

moramo vratiti na početak, tamo gdje se mladi čovjek ("tabula rasa") formira i uči misliti, da bi mogao ispravno i plodonosno djelovati.

Zar bi se jedna takva "tabula rasa" mogla ispuniti i uvesti u red mislećih bića, ukoliko bismo joj ponudili da uči samo o uskom krugu pojava iz najbližeg susjedstva?

Što bi se desilo s njenom sposobnošću da, apstrahirajući nebitno, uvidi sukus određene pojave, pokreta, ustanka, rata? Usudujemo se zaključiti da bi ta sposobnost bila posve blizu ništici, a što je više takvih, osakaćenih sustava mišljenja, tim su veći nesporazumi i nesreće koje prate pojedinca, a i njegovu neposrednu okolicu.

Drugo je pitanje da li su "inocivilizacijski" sadržaji u nastavnom planu i programu osnovaca adekvatno odabrani, dozirani i prezentirani, ali su oni, dakle, neizbježni, ako želimo da sutra među nas uđe mladi čovjek koji može zrelo i argumentirano suditi, kako o revoluciji u Francuskoj, tako i o pojavama čiji

je suvremenik. Inače dobit ćemo sugrađanina uskih pogleda; nestrpljivog i netolerantnog sugovornika; čovjeka koji NE ZNA da se nešto može kazati ili učiniti drukčije nego li je on naučio.

A, što su takvi ljudi kadri napraviti, najbolji je svjedok povijest čovječanstva, ili - možemo i tako reći - povijest ratova.

Govor, djele, nedjelo

No, na kraju krajeva, demokratski je pravo svake jedinice da misli i govori kako hoće (čitaj kako može).

Ostavimo po strani estetiku mišljenja i ljepotu govorenja, da bismo vidjeli što se zbiva kada se neestetsko razmišljanje i rogobatan govor pretvore u djela.

Pri tome oni bitno opredjeluju suštinu djela koja se (sami smo svjedoci), često pretvori u zločin.

Tim je veća naša dužnost da mladeži damo priliku da suštinu zločina pravovremeno otkrije i spriječi njegovo eskaliranje.

Osnovna škola je mjesto gdje se (i njeno ime o tome govori), stječu osnove za realno i relativno razmišljanje; za zdravo i etičko prosuđivanje i ljudskoj naravi i djelima.

Kasnije će se ti osnovi dograđivati i jačati pa, ukoliko apstrahiramo neminovne devijacije, ne bi trebalo da postoji briga za budućnost čovječanstva.

Riječ kao lakmus

Ali, vratimo se govoru i promatrajmo ga kao prelazni stadij između misli i djelovanja.

Neodmjerena, netočna, ili pak, zlonamjerna riječ, često je uvod u nečije stradanje, premda su se nečasna i mutna djela znala dešavati uz najavu najskladnijim govornim obraćama.

Analizirajmo malo govor ljudi iz svoje okolice, pa ćemo uočiti da on, bez obzira na razinu govornikove naobrazbe, vrvi od rogobatnosti, psovki, netočnosti, nebulozna. Takav govor smatramo, ako ne najvažnijim, a ono prvim i najraširenijim vjesnikom hesklada na relaciji misao-djelo.

Uklonimo, dakle, iz svog (a, po mogućnosti, i tuđeg) govora nakaradnosti, kao što su: "sidi dolje", "dugogodišnje", "često puta", "tačci", "raspravi pitanja", "biti (nekome) na raspoloženju", "jako se obradovati", "daleko bliže", "najsavremenije", "ušće dviju rijeka", "skupocjenost", itd.

Odstranimo li takve i slične natruhe iz svog govora, uradili smo dosta na razvoju zdrave misli, a, prema tome, postigli i određenu sigurnost da će govornik, danas-sutra, svoju čistu riječ slijediti istovrsnim činjenjem.

Zato, dajmo svojim osnovcima podlogu za kritičko razmišljanje, kako o sebi, tako i o drugima. Recimo im (u sklopu nastave) u čemu je pogriješio iksti francuski Louis; što je učinio Simon Bolivar, što Staljin, što Drakon, a što Sokrat.

Za neke (starije) članove ovog društva već je kasno, ali je to razlog više da pomenutu podlogu ponudimo mladeži, jer lice sutrašnjeg svijeta umnogome će ovih i ovih i ovih biti, a što danas mladi naraštaj znati, odnosno, kao će rezonirati, govoriti i djelovati.

Iz KNDM "Preporod"

Uzlet izdavaštva

Izšli su prvi broj časopisa za pitanje znanosti, umjetnosti i kulture "Pogledi", publikacija "Kratak pregled historije BiH i historije islama", te "Informator" kojim je prikazana bogata trogodišnja aktivnost Društva od obnavljanja rada.

Kulturna društva s nacionalnim predznakom djelovala su do 1949. godine, kada su zakonom ukinuta. Nakon četiri desetljeća ona obnavljaju aktivnosti i za kratko vrijeme, barem je tako u ovoj sredini, afirmišu se kao istinski promicatelji kulture vlastitog naroda i značajni subjekti kulturnog života uopće. Dobre rezultate Hrvatskog kulturnog društva "Napredak" i Kulturnog i naučnog društva Muslimana "Preporod" nisu spriječili ni zajednički problemi kakvi su nedostatak odgovarajućeg prostora, nedostupnost kasa fondova kulture i sl. Ovoga puta osvrćemo se na neke aktivnosti "Preporoda", a u povodu trostruke promocije njegovih izdanja održane u nekadašnjim prostorijama "Hrvatskog doma" (sic!), sada Narodnog pozorišta 06. vejiče ove godine.

Iz tiska je proteklog mjeseca izašao prvi broj "Informatora" (uredjuje ga barid tuzlanskog novinarstva Pašaga Durić) u kome je na 52 stranice dat sažetak osnovnih aktivnosti "Preporoda" od njegove obnoviteljske skupštine 26. siječnja 1991. godine. Ovo Društvo je, kako se da uočiti, oko svog programa kroz 15 komisija i studijskih grupa okupilo znatan broj uglednih javnih radnika. Uz druge rezultate rada posebice se složenosti projekta izdavanja trogodišnja realizacija cjelovečernjeg dokumentarnog filma "Krvava muslimanska 1992. godina" u režiji već afirmirane Mirjane Zoranović. Tuzla do sada nije imala časopisa za pitanje znanosti, umjetnosti i kulture, pa izdavanje "Pogleda" upotpunjava prazninu u ovoj sveučilišnoj i sve snažnijoj kulturnoj sredini. U prvom broju je na 120 stranica objavljeno - kako se izrazio glavni i odgovorni urednik prof. dr. Senik Mulabegović na promociji - "za svakog ponešto, a za ljude od užež interesa malo". Od ukupno 22 priloga iz različitih područja 18 su pisali znanstveni radnici. Teško je izdvojiti neke od njih, ali nam se čini da se topline i originalnošću izraza nameće tekst prof. Melibe Terzić "Stoljećje je mala mjera za Kriležinu veličinu", a aktualnošću prilog docenta dr. Mustafe Sinanagića "Strana ulaganja kao faktor obnove i razvoja Bosne i Hercegovine". Inače, najavljuje se da će "Pogledi" izlaziti četiri puta godišnje.

Treće "Preporodovo" izdanje je publikacija "Kratak pregled historije Bosne i Hercegovine i historije islama" koju su priredili prof. Sulejman Ramić i Fehim ef. Veladžić. Poznavatelji udžbeničke literature dobro znaju da je zbog izmjena u nastavnim programima povijesti nastao ozbiljan problem zbog nedostatka adekvatnog štiva u obradi prošlosti naše države, pa će ova publikacija to barem djelomično i privremeno ublažiti. Knjiga se, naravno, preporuča i starijima, jer je prof. Ramić na 80 stranica teksta kroz 11 poglavlja, tečnim i jednostavnim stilom prezentirao osnovne i mnogima nepoznate činjenice, ukazujući uz ostale i na gotovo milenijsku kontinuitet bosanskohercegovačke državnosti. Veoma je informativan i tekst ef. Veladžića na oko 70 stranica publikacije, koji će, svakako, naći primjenu i u okviru nedavno uvedene vjeronauke. Veladžić govori o islamu kao vjeri i načinu života i naglašava poruku ove religije da među ljudima nema nikakve razlike.

Na kraju se valja prisjetiti da je i "Napredak" angažiran na izdavačkom planu: nedavno je izašla knjiga poezije Fabyjana Lovrića, a izdaje se, evo već, 20 brojeva ovog lista. Oba društva imaju na ovom području ambiciozne programe, pa ovaj uzlet izdavaštva, posebice u rano vrijeme dok mnogi za tu djelatnost registrirani šute, treba svesrdno pozdraviti i poticati.

A. UZUNOVIĆ

Srećko DIVKOVIĆ

Kršćanski nauk

Osma zapovijed

Na ovo razmišljanje ponukalo me je vrijeme u kojem živimo, dani koji su pred nama: glad, neimaština, bijeda... No, iako smo to doživjeli, "ne znam kome trebamo to zahvaliti", ne smijemo prijeći u svome životu granicu etičkog kodeksa ponašanja osobe - pojedinca prema čovjeku bratu - u Kristu...

Zamislite da u Tuzli, mojoj župi, kroz tjedan dana nitko živ ne mogne izgovoriti ni jedne riječi. Kako bi se sažalno gledali, možda i plakali. I vjerujem da bismo tada više procijenili Božji dar govora, kojim iznosimo drugima svoje misli u dijalogu, u priči, itd.

Nažalost, čovjek, i taj dragocjeni dar često zlorabi i služi se loše svojim govorom, i mjesto za dobro bližnj "a, on radi za njegovo zlo. Možda ne znamo, to su grijesi protiv osme zapovijedi Božje, koja glasi: "Ne reci lažna svjedočanstva!"

LAŽ - jest govor protiv vlastitog vjerenja. Čovjek koji jedno misli, a drugo govori, nije iskren u svojim izjavama.

Laž je veoma loša oznaka za čovjeka. Za nekoga reći da je lažac - znači da je čovjek koga se ne štuje, u koga se nema povjerenja. Laž čovjeka kvari i sve ga više strovaljuje u moralnu bijedu. Narod ima mnogo mudrih poslovice o laži: Tko laže, taj je i kradljivac. Gdje laž ruča, vjera ne večera! U laži su kratke noge... Nismo li se katkada upitali da li se mi služimo i koliko se služimo ovim negativnim stvarima u svome životu.

OGOVARANJE - jest iznošenje na javu tuđih istinitih pogrešaka, bez opravdanog razloga. To je veoma nelijepo, da se drugome iza leđa govori o njegovim nedostacima. Reci mu prijateljski otvoreno, bratski što mu treba reći. Vjerujem da svatko od nas ima dosta posla sa sobom, i neka vodi, u prvom redu, brigu o sebi. Što ne želiš da drugi o tebi govori, nemoj ni ti o drugome!

KLEVETA - To je mnogo teži grijeh. To je uveličavanje ili izmišljanje tuđih grešaka, da se drugoga ponizi, ocrni. Taj grijeh može dovesti ocrnjenu osobu do smrti od teške žalosti.

PROPAGANDA - I danas, u životnoj borbi, eto, mnogi se služe klevetom,

zlobno smišljenom ili nepromišljenim prihvaćanjem tuđih kleveta, koje dalje širi. Zbog toga nastaju velike pometnje u međuljudskim odnosima. A znamo da je to sasvim protivno kršćanskoj zapovijedi o ljubavi prema bližnjemu. I ne smije se, i nikada nije dozvoljeno tako govoriti. Ni u međustranačkoj borbi! Ni u ratu?

Nisko je kada se iznose nepotrebne tuđe osobne stvari i kada se kleveče. Ne smije biti klevete niti pojedinaca prema pojedincu niti obitelji prema drugim obiteljima. Pokvarena je to duša, koja se služi klevetom.

Ponekad se okolo razglašavaju vijesti o nekim osobama ili zajednicama, a koje nemaju temelja u stvari. Neka ti dođu i pitaju na odgovarajućem mjerodavnom mjestu, da čuju istinu!

Sjećam se, u jednoj gostionici nalazio se natpis: "Ako ste dobro posluženi, recite svima, a ako ste loše posluženi recite samo meni, vlasniku gostionice".

Osma zapovijed nas poziva, da budemo istinoljubivi. Ne moramo svakome reći što znamo, svatko od nas ima pravo na svoje tajne, ali što izjavljujemo neka je istinito. Daleko od nas ogovaranje, a još dalje od nas svaka kleveta.

Ispeci, pa onda reci! Promislimo, što koja izjava može izazvati, ako je nepromišljena. Nemojmo nasjedati na razne priče, jer bolje je pokliznuti nogom, nego jezikom...

OSMA ZAPOVIJED nas obvezuje i teškom obvezom: koga je netko oklevetao on mora na mogući način to i opozvati. Ako je netko osuđen na temelju krive prijave, dužnost je opozvati to na mjerodavnom mjestu. To nije malenkost, to nije šala! Jer ako znamo učiniti nešto, onda moramo znati snositi i posljedice tog učinka.

I zato bih rekao na kraju, svakom čovjeku dobre volje, u ovo teško vrijeme, neka se služi samo istinitim izjavama, nikada krivim, ili necjelovitim. Neka se za svakog može reći: To je čovjek od riječi. Jer obnova i na tom području našega života, doprinijet će potrebnoj duhovnoj obnovi svakog čovjeka u ovom našem kraju.

fra Miroslav MANDIĆ

Naše svetinje

Gospa Lipnička

U Srednjoj Lipnici, u zaseoku "Marići", nalazi se veoma stara i poznata slika Majke Božje. Slika je smještena u manjem objektu - kapeli, koja je bez posebnih karakteristika, ali upravo značajna kao objekt od posebnog spomeničkog značenja sakralne vrijednosti, zbog slike koja se u njoj nalazi. Slika se po predanju nalazila u starom tuzlanskom samostanu. Kada su franjevci napustili samostan radi progonstva 1690. godine, slika je ostala zaključana u crkvi. Prije nego li će Turci porušiti samostan, beg Nuragić ovu sliku je prenio u svoj hambar, gdje ju je čuvao kao svetinju. Po narodnom predanju u tom hambaru nije nikada nestajalo pšenice, dok je u njemu bila slika.

Za sliku je poslije izvjesnog vremena doznao župnik od begova sluškinje Jele Akačević i sliku otkupio od navedenog bega pa je postavio na oltar u Lipnici. Fra Rado Barišić biježi: "Raznimi milostimi iz dana u dan ova je slika sve to znamenitijom postajala, a osobito joj štovanje pokazivahu ne samo mjestni vjernici, nego i iz udaljenijih mjesta tamo je svijet grno, te su mnogi bolesnici pomoću lipničke Gospe zadobili". Postoje još neka predanja-kazivanja o ovoj slici, naravno usmena, pa je realnije prihvatiti pisane zabilješke fra Stjepa Ikića i fra Rafe Barišića.

Inače, slika je dimenzija 99x93 cm. Na slici je lice Gospe i Malog Isusa, a na slici se razaznaje i jedan muški lik u dugim haljinama i jedan ženski lik izgledom redovnice. Godine 1884. kapela je popravljena i proširena. Prigodom popravka kapele, župnik Ikić je kupio još jednu sliku, od nekog slikara u Tuzli, na kojoj je, također, središnji motiv lik Gospe. Tehnika je uije na platnu, dimenzija 1,31x1,00 m.

U jednom dopisu Ordinarjatu, župnik Ikić, govori o čudotvornosti stare slike i da tu dolaze bolesni iz daljih mjesta, te da neki ozdrave i dalje navodi: "... ali se tomu nije čuditi, jer kada bi svi ozdravili svaki bi dolazio i primio zdravlje te ne bi svijet niti mro, da li pako prvi primaju zdravlje po utičistu Gospinu ili slučajno to samo Gospa ili Bog najbolje poznaju, a ja prosto opisujem stvar".

Slika je 1987. godine restaurirana i kao takva bila je u sastavu poznate izložbe te godine koja je obišla veliki dio svijeta pod nazivom "Blago franjevačkih samostana".

U crkveno-organizacijskom smislu, Lipnica se spominje 1768. godine, kada je posjećuje tadašnji biskup fra Marijan Bogdanović i te godine drži Krizmu. Godine 1776. apostolski vikar fra Marko Dobretić boravi u Lipnici, gdje krizma 82 osobe. Godine 1785. biskup fra Augustin Botoš-Okić, također vizitira Lipnicu i obavlja obred Krizme iz svega ovoga, kao i iz niza drugih izvora, možemo sasvim sigurno zaključiti da je Lipnica dugo vremena bila sjedište tuzlanskoga župnika i da je nekoliko biskupa, za vrijeme turskoga vremena, odsjelo u Lipnici, gdje su obavljali obred Krizme. Isto tako može se zaključiti da je Lipnica prvobitno bila središte lokalne kapelarije, kasnije je postala župa, a da bi potom sjedište župe bilo preneseno u Breška.

Mijo FRANKOVIĆ

Hrvatski narodni običaji

POKLADNE

Maškare su kao običaj raširene po cijeloj Europi, a kod nas osobito na hrvatskom jugu. Vremenom su ti običaji primili izgled značajnih kulturno-turističkih manifestacija pod nazivom "karnevali". U izvornom smislu, ovi običaji su imali magično, apotropijsko značenje. Prvobitno je to bilo prerušavanje oblačenjem odjeće naopako, zastiranje ili mazanje lica i sve je to spojeno sa zaglušnom bukom i sipanjem pepela, čime je trebalo otjerati zimu, demone i zle sile, odnosno odbiti njihovo djelovanje na ljude, stoku i usjeve. Samo porijeklo riječi "karneval" ima dva tumačenja. Jedni smatraju da je to od lat. riječi "carne, vale!" - zbogom meso, dok neki tumače da je to od lat. riječi "carrus navalis" - kola - brod. U Staroj Grčkoj su takva kola pravljena za svečanost proljećnog dolaska boga Dionisa, a od Grka su taj običaj preuzeli Rimljani. Najčuvaniji karnevali se održavaju u Veneciji, Nici i Rijiju. Središnja ličnost je "Princ Karneval". On se oko ponoći vješa, što znači da je karneval završen.

Pokladni se dani s noćima, kao zadnji dani mesojeđe provode svečanije i veselije nego obični dani, jer se pokladama završava mesojeđa, svečane prošnje, vjenčanja, sijela i veselja. Koja je djevojka isprošena o pokladama, ta se obično vodi po Uskrsu. Od davnina su hrvatskom puku Bosne i Hercegovine drage maškare uz pokladno vrijeme. Namaškaraju se ili mladi oženjeni ljudi u društvu sa momčadijom ili momčadija sama. Neki se oblače u ženske, a neki u muške haljine. U novije se vrijeme stavljaju na lice gotove krabulje, dok je tog ranije bilo sasvim malo, pa se lice

crtilo kakvom obojenom tkaninom ili obojenim papirom, koji se priredivao tako da je na njemu bilo mjesta za oči, nos i usta, kako bi se moglo kroz papir gledati i disati. Maškare, radi veće zabave, prolaze mjesnim ulicama, a iznenade mnogu obitelj prije ili poslije večere. Svaka im se kuća nada, te se od

Poklade od Božića do Korizme se u mnogim krajevima naziva "mesojeda", a posljednja tri dana "mesojeđe" su poklade ili pokladni dani. U kulturnom naslijeđu Hrvata koncentrirano je u tom vremenu niz različitih narodnih običaja, a osobito na pokladni utorak. Jednu od najznačajnijih grupa pokladnih običaja čini maskiranje ili kako se već gdje naziva: maškare, krabulje, zvončari, bušari itd.

njih nikada ne zatvaraju vrata. Ako u kojoj kući ima sitne djece, majka će ih zakloniti ili ukloniti kud bilo, da se djeca ne uplaše od maškara. Svagdje gdje maškare dođu, dočekaju ih gromoglasnim smijehom i nečim poslužuju, a najviše kolačićima ili uštipcima.

Uštipci su najjednostavnija i najomiljenija vrsta poslastice. Za pečenje uštipaka se zakuha dosta mekanog tijesta, u kojem ima kvasca, jaja, te nešto soli. Posuda sa tijestom se stavi na mlako mjesto da se što prije ukvasa. Čim je tijesto izišlo, stavi se tava s maslom na vatru. Kad se maslo rastopilo i zacvrčalo, uzme se kašika, zamoči se u maslo, da se za nju ne prihvaća tijesto, dok se iz posude kida i na maslo u tavu spušta. Za svaki se uštipak posebno kašikom kida tijesto. Koliko se puta otkinulo, onoliko će biti uštipaka. O ovome je stvorena i hrvatska narodna poslovice: Tko o čemu, baba o uštipcima. Postoji i hrvatska narodna zagonetka: Devet se baba po ledu plazla. Uštipci su našli mjesto

u hrvatskome narodnom rječniku, prilikom porednja a naročito govoreći o dva lijepa čovječja uha. Kaže se naime: "Kako su mu lijepe uši, baš kao dva uštipka." U imućnijim kućama uštipci se pripremaju i na deset do petnaest dana prije poklada, a uz poklade ih peku u svakoj, pa i u najsiromašnijoj kući. Kako ne

može biti Božić bez pića, onako ne mogu biti ni poklade bez uštipaka. Za trajanja pokladnih dana gotova jela su slasnija i masnija. Sirotinja štedi drugim danima, da bi što ljepše prpratila pokladne dane. Zadnja se pokladna večer propućuje obilnije jelom i pićem. Makar druge dvije pretprošle noći protekle i bez pića, zadnja će večer, tj. pokladni utorak malo gdje proći bez pića. Te večeri ukućani, pomolivši se

M. FRANKOVIĆ

Na utrtim stazama

Držim da se svakome tko pozorno promatra i proučava sumornu i poprilično krvavu prošlost hrvatskog naroda mora nametnuti slijedeće pitanje: Kako je taj mali hrvatski narod mogao opstati i ostati na životu, kad to nije pošlo za rukom neuporedivo većim i moćnijim narodima - kakvi su, primjerice, bili drevni Tataři? Između niza mogućih odgovora, ja osobno uvijek se zaustavljam na jednome koji mi se čini najuvjerljivijim: Tajna tisućljetnog bivovanja i neprekinutog trajanja hrvatskog naroda krije se u njegovoj snažnoj i stalno cvatućoj duhovnoj baštini. Duhovnoj baštini u najširem smislu toga pojma, u koju dakako spada i književno stvarateljstvo. Ta se baština počela raditi zajedno s radanjem hrvatskog kršćanstva, i, unatoč svim posrtanjima, rasla je neprestano sve do danas. Ona se u vremenima najžešćeg nasilja pokazala moćnijom od svake sile, pa i od same smrti.

Hrvatsko književno stvarateljstvo kao sastavni dio te neuništive baštine stasalo je još od iskonskih davnina, a hrvatska umjetnička književnost već je dobrano napunila svoju polutisućljetnu životnu dob i dosegla europsku književnu razinu. Nije pretjerano reći da se takvom književnom baštinom malo koji narod može ponositi...

(J. Bubalo: Pregled književnog stvarateljstva...)

KULTURA HRVATA U TUZLI

NASTAVAK RADA HRVATSKIH DRUŠTAVA

Povodom obilježavanja obljetnice 80 godina Društva "Hrvatski dom" naš Glasnik je donio dva članka pod naslovom: TRADICIJA I DOSTOJANSTVO: Kulturno-prosvjetna i druga hrvatska društva u Tuzli od osnivanja do ukinuća i Neke aktivnosti hrvatskih društava između dva rata, a u ovom, trećem nastavku, bit će riječi o nastavku rada hrvatskih društava u Tuzli.

Poslije drugog svjetskog rata, kada je odlukom državnih organa obustavljen rad svih nacionalnih društava, djelatnost Hrvata bila je posve zapuštena, čak i zaboravljena, jer osim Crkve, nije bilo druge institucije koja bi se brinula o hrvatskom nacionalnom biću. Akcije, koje su se dosad vodile na okupljanju Hrvata, na obnavljanju rada društava i klubova dale su izvanredne rezultate. Poticaji su uglavnom dolazili iz Franjevačkog samostana, od društveno-političkih organizacija, iz 115. brigade "Zrinski" HVO-a i od mnogih pojedinaca. Na ovom području danas djeluju: Hrvatsko kulturno društvo "Napredak", Društvo "Hrvatski dom" i njegovi ogranci u Lipnici i na Husinu, list "Hrvatski Glasnik", te CARITAS, Hrvatsko sportsko društvo "Zrinski", HDZ, HZ SOLI.

Obnoviteljskom skupštinom, koja je održana 13. ožujka 1993., Društvo "Hrvatski dom" nastavlja svoj rad koji je otpočeo osnivačkom skupštinom 20. prosinca 1913., prije točno 80 godina. Obnoviteljska skupština Hrvatskog kulturnog društva "Napredak" održana 12. studenog 1990., a informativno-politički list "Hrvatski Glasnik" izlazi od Božića 1992. Obnoviteljski sabor Hrvatskog sportskog društva "Zrinski" održan je 3. listopada, a svečana sjednica 20. listopada 1993. godine.

Obnavljanjem rada hrvatskih društava u Tuzli počinje se raditi sa silnom željom da se popuni velika praznina i da se nastavi nasilno prekinuti kontinuitet. Djelatnosti Društva "Hrvatski dom" i svih njegovih članica odvijaju se u Franjevačkom samostanu u Tuzli, bez čije svesrdne suradnje, razumijevanja i pomoći, ne bi mogli postići ono što smo do sada postigli. Od siječnja 1991. obraćamo se nadležnima u našem gradu sa zahtjevom da nam se ustupi neka adekvatna zgrada u Tuzli, u kojoj bi se mogle odvijati sve aktivnosti hrvatskih društava, s obzirom da nam je 1949. oduzet naš Dom.

Razumijevanjem Predsjedništva SO Tuzla odobrene su i date na uporabu: prostorije za potrebe tajništva Društva, koje smo adaptirali (oko 23 četvorna metra), a za potrebe Društva dodijeljen je prostor u objektu Radničkog univerziteta, i kat, sa uporabom dvije dvorane sa oko 300 četvornih metara, kao privremeno rješenje.

Iako je rat, Hrvati su uspjeli organizirati svoju kulturnu i nacionalnu djelatnost. Radimo s puno ljubavi, entuzijazma i želje za oplemenjivanjem kulturne razine i kulturnih sadržaja u našem gradu i izvan grada. Malo po malo, Hrvati Tuzle osvajaju jedan fragment slobode - kulturnu emancipaciju. Formirali smo: društva, zborove, sekcije, klubove. Održavamo: koncerte, književne i poetske večeri, javne tribine i izložbe. Izdajemo list i druge publikacije.

I danas, kao i prije izgradnje Hrvatskog doma, radimo u dosta složenim uvjetima, a priredbe, koncerte i druge skupove moramo održavati u Hotelu "Tuzla", Narodnom pozorištu ili Domu boraca, i u mjestima izvan Tuzle, dok koncerte klasične i duhovne glazbe održavamo u Crkvi svetog Petra i Pavla.

Osnovali smo: Ženski pjevački zbor, Crkveni mješoviti pjevački zbor, vokalne sastave, tamburaške sekcije, literarno-jezičnu sekciju, i dr. Okupili smo renomirane glazbene umjetnike i mlade talente, književnike, likovne umjetnike i mnoge značajnije građane našeg grada koji rade u našim društvima.

Do sada smo priredivali: koncerte klasične, zborne duhovne glazbe i pučkih i umjetničkih Božićnih pjesama i tamburaške koncerte, književne i poetske večeri, javne tribine i izložbe.

Sekcije HKD "Napredak" sudjelovale su na svim značajnijim skupovima, obnoviteljskim skupšinama hrvatskih društava, obljetnicama, osnivačkim skupštinama nacionalnih udruženja, na blagdanskim svet-

kovinama u Tuzli i izvan Tuzle i na drugim manifestacijama, kako za naše građane, tako i za strane civilne i vojne organizacije koje borave u Tuzli. Ženski pjevački zbor i tamburaški orkestar sudjelovali su na Ratnim olimpijskim igrama Tuzla '93.

Snimljena je i kazeta "Moj dom" - Kranjčević nakon 90 godina ponovo u Tuzli, 115. brigada "Zrinski" HVO-a - doprinos

brige i cjelokupne hrvatske zajednice miru i skladnom životu ljudi na ovom području. Izdana je i knjiga za djecu "Imam i ja svoju cijenu", autora Fabijana Lovrića, a pripremljena je i zbirka pjesama "Domoljublje i 115. Zrinski". Izdajemo list "Hrvatski Glasnik" - informativno-politički i poučni list. Namjera i želja nam je bila da "Hrvatski Glasnik" bude glas hrvatskog naroda ovog područja. Objavljujemo članke iz vlastite kulture, povijesti, duhovnosti, politike, odgoja, gospodarstva, školstva, znanosti, humanitarnih organizacija, međunarodne suradnje, športa i druge. List je svestran, otvoren za svakoga. Prati sve aktivnosti Društva "Hrvatski dom", HKD "Napredak", HŠD "Zrinski", naše župe i drugih rimokatoličkih župa, hrvatskih institucija i sva zbivanja u našem gradu. Dobro je primljen kod čitatelja i smatramo da je ispunio zadaću zbog čega je i osnovan.

U Hrvatskom sportskom društvu "Zrinski" formiran je nogometni, šahovski, košarkaški i rukometni klub, a vrše se pripreme za osnivanje i drugih klubova. Klubovi su okupili velik broj talentiranih igrača i vrlo uspješno se takmiče u formiranim ligama. Na Ratnim olimpijskim igrama ekipe "Zrinskog" su postigle zavidne rezultate. Velika je i isključiva zasluga 115. brigade

prigodno. Poželjno bi bilo da čuvamo povijesna dokumenta ovoga vremena i skupljamo povijesnu građu iz prošlosti o djelovanju hrvatskih društava, jer je sve netragom nestalo. Neka ovi članci budu poticaj da se učini što je moguće na sakupljanju građe, kako se ne bi zaboravilo 120 godišnje djelovanje hrvatskih društava na ovim prostorima.

prigodno. Poželjno bi bilo da čuvamo povijesna dokumenta ovoga vremena i skupljamo povijesnu građu iz prošlosti o djelovanju hrvatskih društava, jer je sve netragom nestalo. Neka ovi članci budu poticaj da se učini što je moguće na sakupljanju građe, kako se ne bi zaboravilo 120 godišnje djelovanje hrvatskih društava na ovim prostorima.

Događaji poslije drugog svjetskog rata, posebice iz 1949., kada nam je oduzet Dom i zabranjeno djelovanje, bili su najteži i najpotresniji u ovoj povijesti, te vjerujemo da se tako nešto neće nikada više dogoditi. Poželjno bi bilo da čuvamo povijesna dokumenta ovoga vremena i skupljamo povijesnu građu iz prošlosti o djelovanju hrvatskih društava, jer je sve netragom nestalo. Neka ovi članci budu poticaj da se učini što je moguće na sakupljanju građe, kako se ne bi zaboravilo 120 godišnje djelovanje hrvatskih društava na ovim prostorima.

prigodno. Poželjno bi bilo da čuvamo povijesna dokumenta ovoga vremena i skupljamo povijesnu građu iz prošlosti o djelovanju hrvatskih društava, jer je sve netragom nestalo. Neka ovi članci budu poticaj da se učini što je moguće na sakupljanju građe, kako se ne bi zaboravilo 120 godišnje djelovanje hrvatskih društava na ovim prostorima.

pripremio: J.N.

Demanti 1

Povodom objavljenog teksta u Hrvatskom Glasniku broj 19. od 22. siječnja 1994. godine, pod nazivom "Spaljena crkva u Gradačcu", u kojem se navodi da je srušena katolička crkva u Gradačcu kao i pravoslavna, u skladu sa Zakonom o javnom informiranju tražimo da objavite odgovor na ovaj tekst.

Navodi u objavljenom tekstu su u potpunosti neistiniti i imaju za cilj narušavanje veoma dobrih odnosa između Muslimana i Hrvata, kao i drugih građana na nivou opštine i Okruga Tuzla. Naime, i katolička i pravoslavna crkva u Gradačcu su gotovo neoštećene, osim od krhotina agresorskih granata i potvrđuju nastojanja većinskog muslimanskog stanovništva ove opštine da je za multinacionalnu i multikulturalnu, kako Republiku, tako i opštinu. Za organe opštine i građane posebno, vjerski objekti predstavljaju svetiņu. Katolička crkva u Gradačcu je od početka ratnih djestava napuštena od vjerskih službenika, kao i od svih vjernika i niko od onih koji trebaju da je održavaju

to ne čini. O zaštiti i čuvanju iste brinu se građani ove opštine i organi opštine Gradačac.

Ovdje valja istaći da je od strane neodgovornog pojedinca bilo pokušaja loženja vatre u crkvi.

Predsjedništvo Skupštine opštine Gradačac, čiji je potpredsjednik Marko Jurišić, potpisan u nečasno objavljenom tekstu, je odmah isti dan reagovalo i osudilo ovaj neodgovorni čin i naložio nadležnim organima istragu i dodatnu zaštitu napuštenih vjerskih objekata na slobodnom području opštine Gradačac.

Predsjedništvo Skupštine opštine Gradačac, opštinske organe i sve organe opštine Gradačac, ovakav natpis u vašem listu (koji je bio cijenjen) iznenaduje i nema riječi za ovakve nečasne i neistinite natpise kada se zna odnos između ova dva naroda na opštini i Okrugu, i odnos organa vlasti u kojima su srazmjerno zastupljeni predstavnici hrvatskog naroda. Ovdje se pitamo, čemu služe ove najdrskije neistine?

Pozivamo Vas, a i sve druge, domaće i međunarodnu javnost, da dodu u slobodarski Gradačac i uvjere se u stvarno stanje i objave istinite i prave informacije, a ovakvi natpisi neka služe na čast izdavaču i piscu.

PREDsjedNIK SO Gradačac,
Šefko Mešanović

Demanti 2

Sa zaprepaštenjem i iznenađenjem pročitao sam u Hrvatskom Glasniku br. 19. od 22.01.1994. godine, str. 2. članak "Spaljena crkva u Gradačcu". Članak je potpisan mojim imenom i prezimenom iako ja taj članak nisam napisao i potpisao!? U najmanju ruku je neozbiljno i neprofesionalno služiti se tuđim imenom i prezimenom i objavljivati članak koji ne odgovara stvarnim činjenicama. Naime, i katolička i pravoslavna crkva u Gradačcu nisu srušene, nisu pretvorene u "gomilu kamenja i zgarišta". Stoje jedna spram druge, iako su ih neodgovorni pojedinci oskrnavili, što je osudilo Predsjedništvo opštine Gradačac. Ovim se ograđujem od članka "Spaljena crkva u Gradačcu" i svega što je u njemu iznešeno.

KAO glasilo koje se bori za slobodu, istinu i demokraciju, gdje je profesionalnost na prvom mjestu, a shodno Zakonu o javnom informiranju, zahtijevam da u slijedećem broju objavite moj demanti.

Marko Jurišić

Guljenje GLODUR-a

Tekst, koji je navodno napisao gosp. Marko Jurišić o spaljivanju i rušenju crkve u Gradačcu stigao je iz ureda Regionalnog odbora HDZ-a u Tuzli. Utvrdili smo da je gospodin Jurišić tamo bio. Tekst sa njegovim potpisom donio nam je predsjednik Ureda za društvene djelatnosti u čijem je domenu i informiranje. Sve je izgledalo jasno i korektno.

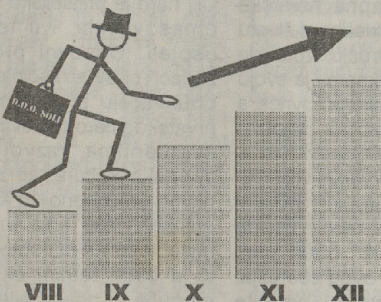
Na skupu hrvatskih čelnika gdje je oštro napadnuta uređivačka politika HG-a, predsjednik Regionalnog odbora HDZ-a, iz čijeg ureda je članak stigao, pitao je odgovornog urednika kako je smio objaviti neistinit tekst. Pošto je "neistinit" tekst proizvod iz njegovog ureda, nije teško zaključiti da je služio nedopuštenoj svrsi, napadu na HG.

Sredstva informiranja u Gradačcu maksimalno su iskoristila našu nevolju sa Jurišićevim tekstom. Pročitali su pismo Šefke Mešanovića koje je upućeno uredništvu HG i objavili ga. Povod su maksimalno iskoristili i negativnom prezentiranju naše novine. Zaboravili su da je u prethodnih 19 numera Hrvatskog Glasnika o Gradačcu, njegovoj borbi i njegovim ljudima u HG-u pisano samo najbolje. Pošto Crkva nije samo zgrada već i zajednica ljudi i dalje želimo mir i razumijevanje. Za dezinformaciju se ispricavamo i smatramo da je treba što prije zaboraviti.

LJA

D.O.O. SOLI

PROFIT

DRUŠTVO SA OGRANIČENOM ODGOVORNOSTI
ZA PROIZVODNJU, UNUTARNJU I VANJSKU TRGOVINU
"SOLI" TUZLA

Ul. Mije Karoševića 26 75000 Tuzla
Tel. centrala: 075 213-222, 236-336, 232-221

NAŠE ODLIKE SU:
ZNANJE, POSLOVNOST, SIGURNOST
NAŠA I VAŠA ORJENTACIJA U
BUDUĆNOST

Glasnikova križaljka Br. 15

1	2	3	4	5		6	7	8	9	10	11
12						13					
14						15					16
17						18					19
20						21					22
23						24					25
26						27					

Robert Štraus

VODORAVNO: 1. Crkvice sa jednim oltarom, 6. Slikarski pribor, 12. Egipatsko mitsko mjesto pokojnih, 13. Jednoličan, dosadan, 14. Stara španska duljinska mjera, 15. Nadarenost, duševna snaga, 16. Morski greben, 17. Grad u Njemačkoj, 18. Starorimski vojskovođa (Marko Porcije), 19. Vrh u Grčkoj, 20. Auto oznaka za Raguzu, 21. Cestar, 22. Pronalazak, 23. Modni demonstrator, 25. Naziv poznatog likera, 26. Neprofesionalac, 27. Najviši ženski glas.

USPRAVNO: 1. Jelo od iznutrice, 2. Legura žive sa drugim metalom, 3. Zadnje razdoblje palozoika, 4. Ime glumice Begović, 5. Inicijali ruskog pisca ("Ana Karenjina"), 6. Bezdani, provalija, 7. Grad u Burmi, 8. Vrsta masnoće, 9. Avionska kratica za Etiopiju, 10. Fizičko mučenje okrivljenika, 11. Kemijski element, 13. Močvarni plin, 15. Pila za rezanje balvana, 18. Zakačke, 19. Pirinejska divokozla, 21. jednoznamenasti broj, 22. Kratica za "imperativ", 24. Oznaka za SAD državu Nebraska, 25. Bolni usklik.

Rješenje iz prošlog broja:

VODORAVNO: 1. NAKITI, 8. KHELEZA, 12. EPIKA, 13. PRECOTI, 14. PEKA, 15. HUMUS, 16. LE, 17. ERA, 18. TALAS, 19. PANJ, 20. TK, 21. KILER, 22. NOTA, 23. VAZELIN, 25. KONIN, 26. ATARAM, 27. OPASNI.
USPRAVNO: 1. NERETVA, 2. APERKAT, 3. KJKA, 4. IKA, 5. TA, 6. KRMAP, 7. REUS, 8. LOS, 9. ET, 10. ZELATIN, 11. ATENJANI, 13. PULEN, 15. HALIM, 18. TILA, 19. PONS, 21. KER, 22. NOA, 24. ZA, 25. KP.

● Glavni i odgovorni urednik: mr. Ljubomir Aždajić ● Osnivač i izdavač: HKD "Napredak" ● Redakcija: Ozrenskog odreda bb Tuzla, tel. 23 69 81, Fax 23 13 50 ● Tehničko uređenje i priprema: Hrvatski Glasnik ● Tisak: "INZIO" ● Žiro račun kod Kreditne banke DD Tuzla: dinarski: 807020-0/7521-55-00082-3, devizni: 72700-0/7521-07-00008-0 ● Cijena za inozemstvo 3 DEM